

PATVIRTINTA
Utenos rajono savivaldybės tarybos
2021 m. kovo d. sprendimu
Nr. TS-

UTENOS RAJONO SAVIVALDYBĖS 2021 M. SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLANAS

I SKYRIUS ĮVADAS

1. Bendra informacija

Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas numato, kad pagrindiniai socialinių paslaugų teikimo organizatoriai yra savivaldybės. Utenos rajono savivaldybė (toliau – savivaldybė), siekdama organizuoti ir teikti kokybiškas socialines paslaugas gyventojams, kasmet sistemingai ir kompleksiskai vertina savivaldybės gyventojų poreikius socialinėms paslaugoms, planuoja realias jų plėtros apimtis bei etapus, nustato savivaldybės socialinių paslaugų sistemos plėtros prioritetus.

Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas socialinių paslaugų teikimo mastui ir rūšims pagal gyventojų poreikius nustatyti įpareigoja savivaldybes kasmet sudaryti ir tvirtinti socialinių paslaugų planą. Socialinių paslaugų planas sudaromas vadovaujantis Socialinių paslaugų planavimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. lapkričio 15 d. nutarimu Nr. 1132 „Dėl Socialinių paslaugų planavimo metodikos patvirtinimo“ ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. A1-104 „Dėl Socialinių paslaugų plano formos ir Socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijų patvirtinimo“.

Utenos rajono savivaldybės 2021 m. socialinių paslaugų planas (toliau – Socialinių paslaugų planas) parengtas atsižvelgiant į Utenos rajono savivaldybės strateginį plėtros planą 2018–2024 metams, patvirtintą Utenos rajono savivaldybės tarybos 2018 m. kovo 29 d. sprendimu Nr. TS-64 „Dėl Utenos rajono plėtros strateginio plano 2018-2024 metams patvirtinimo“ ir Utenos rajono savivaldybės 2021-2023 metų strateginį veiklos planą, patvirtintą Utenos rajono savivaldybės tarybos 2021 m. sausio 28 d. sprendimu Nr. TS-5 „Dėl Utenos rajono savivaldybės 2021–2023 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“, bei orientuotas į žmonių gerovę, šeimos stiprinimą, skurdo ir socialinės atskirties mažinimą. Planas yra suderintas su Utenos rajono savivaldybės 2021 metų biudžetu, patvirtintu Utenos rajono savivaldybės tarybos 2021 m. vasario 23 d. sprendimu TS-28 „Dėl Utenos rajono savivaldybės 2021 metų biudžeto patvirtinimo“.

Identifikuojant Utenos rajono savivaldybės pagrindines socialines problemas, naudoti Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės skelbiami duomenys, Utenos rajono savivaldybės administracijos Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyriaus (toliau – Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyrius), Utenos rajono savivaldybės administracijos Finansų skyriaus (toliau – Finansų skyrius), Utenos rajono savivaldybės administracijos seniūnijų, Utenos rajono savivaldybės socialines paslaugas teikiančių įstaigų ir nevyriausybinių neįgaliųjų organizacijų pateikti duomenys.

2. Socialinių paslaugų teikimo ir plėtros tikslai

Socialinių paslaugų teikimo tikslas – sudaryti sąlygas asmeniui (šeimai) ugdyti ar stiprinti gebėjimus ir galimybes spręsti savo socialines problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, taip pat padėti įveikti socialinę atskirtį. Socialinės paslaugos teikiamos siekiant užkirsti kelią asmens, šeimos, bendruomenės socialinėms problemoms kilti, taip pat visuomenės socialiniam saugumui užtikrinti.

2021 m. socialinių paslaugų teikimo ir plėtros tikslai:

1. Užtikrinti ir plėtoti nestacionarias paslaugas kaip alternatyvą stacionarioms socialinėms

paslaugoms.

2. Užtikrinti esamo socialinės globos paslaugų poreikio tenkinimą Utenos rajono gyventojams.
3. Gerinti teikiamų socialinių paslaugų kokybę bei užtikrinti informacijos apie socialines paslaugas prieinamumą gyventojams.
4. Vykdančioms nuoseklų perėjimą nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų, užtikrinti bendruomeninių paslaugų prieinamumą neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams.

Numatomas įgyvendinimo rezultatas – sukurta saugesnė socialinė aplinka užtikrinant socialiai pažeidžiamų gyventojų grupių (asmenų su negalia, mažas pajamas turinčių asmenų – bedarbių, gausių šeimų, nepilnų šeimų, našlaičių ir kt.) socialinę integraciją. Įgyvendintos jų teisės gauti tinkamą materialinę paramą ir reikalingas socialines paslaugas bei pagalbą bendruomenėje.

Socialinės paslaugos Utenos rajone bus teikiamos atsižvelgiant į būtiniausius asmens ar šeimos poreikius, stiprinant jų gebėjimus savarankiškai spręsti išskylančias problemas.

3. Socialinių paslaugų plano rengėjai

Socialinių paslaugų planą rengė:

1. Inga Šakalienė, Utenos rajono savivaldybės administracijos Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyriaus vedėja.
2. Akvilė Ragauskienė, Utenos rajono savivaldybės administracijos Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyriaus vyriausioji specialistė.

Rengiant Socialinių paslaugų planą, informaciją ir pasiūlymus teikė socialines paslaugas teikiančių nevyriausybinų organizacijų, viešųjų įstaigų atstovai.

II SKYRIUS BŪKLĖS ANALIZĖ

4. Savivaldybės socialinės ekonominės ir demografinės situacijos įvertinimas

Vertinant ir numatant konkrečias socialinių paslaugų teikimo kryptis, reikia apžvelgti socialinės ekonominės ir demografinės padėties rodiklių kaitos dinamiką.

Lietuvos statistikos departamento išankstiniais duomenimis 2021 m. sausio 1 d. Lietuvoje gyveno 2 mln. 795,2 tūkst. nuolatinių gyventojų – 1,1 tūkst. daugiau negu prieš metus, remdamasis išankstiniais duomenimis, praneša Lietuvos statistikos departamentas. COVID-19 pandemija paveikė visas demografines šalies charakteristikas.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis bendras gyventojų skaičius Utenos rajone mažėja. Dėl emigracijos ir neigiamos natūralios gyventojų kaitos Utenos rajono gyventojų skaičius nuo 2019 m. iki 2020 m. sumažėjo 0,7 proc.

4.1. Vidutinis metinis gyventojų skaičius ir sudėtis

1 lentelė

Vidutinis metinis gyventojų skaičius ir sudėtis

Eil. Nr.	Rodiklis	Gyventojų skaičius 2020 m. sausio 1 d.	Gyventojų skaičius 2021 m. sausio 1 d.
1	2	3	4
1.	Gyventojų skaičius	37179	37073*
	iš jų:		
1.1	Mieste	25395	25 296
1.2	Kaime	11784	11777
2.	Iš bendro gyventojų skaičiaus:		

2.1	darbingo amžiaus gyventojai	22939	22820
2.2	pensinio amžiaus gyventojai	9726	8697
2.3	pensinio amžiaus gyventojai, kuriems nustatytas specialiųjų poreikių lygis*	982	776
2.4	vaikai (0–17 metų)	5302	5275
2.5	vaikai su negalia*	259	203
3.	Šeimos, patiriančios socialinę riziką **	184	183
4.	Vaikų skaičius socialinę riziką patiriančiose šeimose **	293	285
5.	Globojamų vaikų skaičius*	117	123
6.	Bedarbiai	2182	3558

Šaltiniai. Lietuvos Statistikos departamentas,* Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyrius, **Utenos rajono socialinių paslaugų centras.

Išankstiniais Statistikos departamento duomenimis 2021 m. pradžioje Utenos rajone gyveno 37073 gyventojai (2020 m. pradžioje 37184 gyventojai, 2019 m. pradžioje 37435, 2018 m. pradžioje 37914 gyventojai). Gyventojų skaičius nuolat mažėja. Pagrindinė Utenos rajono gyventojų mažėjimo priežastis – kasmet didėjantis mirtingumas ir palyginti mažas gimstamumas bei gyventojų emigracija.

Utenos rajone 2021 m. sausio 1 d. kaimo gyventojai sudarė 31,7 proc. visų gyventojų, tai beveik atitinka šalies vidurkį – 31,8 proc. Utenos mieste gyvena 68,23 proc. rajono gyventojų.

Įvertinus bendrųjų socialinės, ekonominės ir demografinės padėties rodiklių kaitos dinamiką, galima apžvelgti šiandienos aktualijas, kurios sudaro prielaidas vertinti ir numatyti konkrečias socialinių paslaugų teikimo kryptis.

4.2. Gyventojų socialinių paslaugų poreikius sąlygojantys veiksniai

Teisiniai veiksniai. Socialinės paslaugos yra reglamentuojamos Lietuvos Respublikos įstatymais, Vyriausybės nutarimais, kitais teisės aktais, kuriuose socialinės paslaugos yra suklasifikuotos, patvirtintos socialinių paslaugų poreikio nustatymo ir skyrimo, mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos, numatyti reikalavimai socialinių paslaugų įstaigoms, apibrėžta atsakomybė už socialinių paslaugų teikimą, nustatyti paslaugų teikimo prioritetai.

Priklausomai nuo teisinės aplinkos pokyčių gali keistis socialinių paslaugų teikimo prioritetai, reikalavimai socialinių paslaugų poreikio nustatymui, skyrimui, teikimui, savivaldybės atsakomybei ir kitose srityse.

Socialiniai veiksniai. Gyventojų socialinių paslaugų poreikiams turi įtakos gyventojų amžiaus pokyčiai, neįgaliųjų asmenų skaičius, šeimų, patiriančių socialinę riziką skaičius, nepasiturinčių gyventojų skaičius, situacija darbo rinkoje ir kt.

Nepalankios demografinės tendencijos – gimstamumo mažėjimas, šeimos struktūros kitimas (daugėja šeimų, kuriose yra tik vienas iš tėvų, dažniausiai motina), visuomenės senėjimas lemia socialinių problemų gausėjimą, didesnę socialinės priežiūros ir socialinės globos poreikį, dėl kurio auga socialinių paslaugų paklausa rajone. Didėjantį socialinių paslaugų poreikį lemia ir tai, kad paskutiniiais metais daugėja šeimų, dėl įvairių priežasčių negalinčių, o kartais tiesiog nenorinčių globoti ir slaugyti neįgalių senyvo amžiaus tėvų. Galima daryti prielaidą, kad pagrindinė šio reiškinio priežastis yra vis didėjantis socialinių ryšių nykimas ir darbingo amžiaus asmenų emigracija į užsienį (tai lemia vis mažesnę šeimos paramą senyvo amžiaus asmenims ir neįgaliesiems). Dėl šios priežasties paklausiausios socialinės paslaugos būtų senyvo amžiaus asmenų ir suaugusių asmenų su negalia pagalbos į namus paslaugos, transporto paslaugos, dienos, trumpalaikės socialinės globos ir ilgalaikės socialinės globos paslaugos, paslaugos asmenims, turintiems proto ar psichinę negalią. Svarbu, kad teikiamos paslaugos padėtų išspręsti iškilusias socialines problemas ir užtikrintų žmonių socialinę integraciją, socialinės atskirties mažinimą.

4.3. Kiti rodikliai

4.3.1. Migracija

Statistikos departamento duomenimis 2020 m. sausio mėn. Lietuvoje fiksuota teigiama migracija – sausį į Lietuvą atvyko 628 žmonėmis daugiau nei išvyko, pirmąjį šių metų mėnesį į Lietuvą atvyko 4050, o išvyko – 3422 asmenys. Kiek daugiau nei pusę – 56,2 proc. – atvykusiųjų sudarė grįžę Lietuvos piliečiai, daugumą išvykusiųjų – 70,8 proc. – taip pat sudarė Lietuvos piliečiai. Lietuvos gyventojų migracijos tendencijos būdingos ir Utenos apskrities gyventojams. 2 lentelėje matyti, kad Utenos apskrityje 2020 m. neto migracija išliko neigiama, bet ryškiai sumažėjusi. Tikėtina, kad tokia emigracijos struktūra bus palankesnė darbo rinkai ir visai socialinės apsaugos sistemai.

Gyventojų migracija įtakoja poreikį socialinėms paslaugoms: darbingo amžiaus asmenys išvyksta į užsienį ir palieka senyvo amžiaus tėvus ar kitus artimuosius, neretai turinčius specialiųjų poreikių.

2 lentelė

Utenos apskrities gyventojų vidaus ir tarptautinė migracija 2017-2020 m.

Rodikliai	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Atvykusių skaičius	606	939	279	266
Išvykusių skaičius	2390	1600	541	595
Neto migracija	-1784	-661	-262	-329

Šaltinis: Statistikos departamento prie LR Vyriausybės duomenys

4.3.2. Nedarbo lygis

Nedarbas siejamas su asmens ir jo šeimos neturėjimu galimybių apsirūpinti pirmo būtinumo prekėmis (maistas, drabužiai), apmokėti būsto nuomos, komunalinių paslaugų, mokesčių už vaikų ir (ar) savo mokslą. Finansinis nepajėgumas yra susijęs su negalėjimu apmokėti gydymo paslaugų, sveikatos draudimo nebuvimu, kai asmuo neturi galimybių apsidrausti nuo nelaimingų atsitikimų. Čia gali padėti tarpininkavimo ir atstovavimo, maitinimo, aprūpinimo drabužiais ir kitos bendrosios socialinės paslaugos.

Nedarbas – viena iš pagrindinių emigracijos priežasčių. Augant nedarbui paprastai auga ir emigracijos mastas. Dėl šios priežasties auga socialinių paslaugų poreikis vyresnio amžiaus rajono gyventojams, kurie lieka be vaikų globos šiems išvykus į užsienį. Pensinio amžiaus gyventojai, nebegalintys savimi pasirūpinti dėl amžiaus ir prastos sveikatos, kreipiasi dėl pagalbos į namus, specialiojo transporto, ilgalaikės socialinės globos paslaugų skyrimo.

Užimtumo tarnybos duomenimis 2021 m. sausio 1 d. šalyje buvo registruota 277,1 tūkst. darbo neturinčių asmenų – jie sudarė 16,1 proc. visų šalies darbingo amžiaus gyventojų. Palyginus su 2020 m. gruodžio 1 d. – 10,5 tūkst. daugiau, o palyginus su pernai metų tuo pačiu laikotarpiu – 126,7 tūkst. daugiau. Registruotas nedarbas per metus išaugo 7,4 proc. punkto.

2020 metais vidutinis metinis bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų Utenos rajono savivaldybėje dėl COVID-19 pandemijos padidėjo. Šalies vidurkis – 12,6 proc., Utenos regiono vidurkis – 19,13 proc.

3 lentelė

Vidutinis metinis bedarbių proc. nuo darbingo amžiaus gyventojų 2020 m. Lietuvos Respublikoje ir Utenos apskrities savivaldybėse (proc.)

Rodiklis	Vidutinis metinis bedarbių proc. nuo darbingo amžiaus gyventojų proc.
	2020 m.

Lietuvos Respublika	12,6
Utenos r. sav.	15,6
Ignalinos r. sav.	19,7
Visagino m. sav.	18,5
Molėtų r. sav.	19,1
Anykščių r. sav.	20,4
Zarasų r. sav.	21,5

Šaltinis: Užimtumo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenys

4 lentelė

2020 m. Užimtumo tarnybos informacinėje sistemoje registruotos Utenos apskrityje paklausiausios profesijos

Kvalifikuoti darbininkai ir paslaugų sektoriaus darbuotojai	Nekvalifikuoti darbininkai
Sunkiasvorių sunkvežimių ir krovinių transporto priemonių vairuotojai Parduotuvių pardavėjai Lengvųjų automobilių, taksi ir furgonų vairuotojai Darbininkai izoliuotojai Statybininkai Dailidės ir staliai Plytų mūrininkai ir giminiškų profesijų darbininkai Dažytojai ir giminiškų profesijų darbininkai Siuvėjai, kailininkai ir kepurininkai Virėjai	Krovikai Biurų, viešbučių ir kitų įstaigų valytojai, kambarinės ir pagalbininkai Pakuotojai (rankomis) Kitur nepriskirti nekvalifikuoti apdirbimo pramonės darbininkai Prekių krovėjai į lentynas Kiemsargiai ir giminiškų profesijų darbininkai Nekvalifikuoti inžinerinių statinių statybos darbininkai Skalbėjai ir lygintojai (rankomis) Nekvalifikuoti atsitiktinių darbų darbininkai Namų valytojai ir pagalbininkai

Šaltinis: Užimtumo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenys

4.3.3. Visuomenės senėjimas

5 lentelė

Utenos rajono savivaldybės gyventojų sudėtis pagal amžiaus grupes 2020 m. pradžioje:

Administracinė teritorija	Gyventojai			Bendras gyventojų skaičius
	Gyventojai (0-15 metų amžiaus)	Darbingo amžiaus gyventojai	Pensinio amžiaus gyventojai	
Lietuvos Respublika	(15,1 proc.)	(65 proc.)	(19,9 proc.)	(100 proc.)
Utenos apskritis	(12,2 proc.)	(63,2 proc.)	(24,6 proc.)	(100 proc.)
Utenos r. sav.	(12 proc.)	(61,8 proc.)	(26,2 proc.)	(100 proc.)

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys

Pagal 5 lentelėje pateiktus duomenis matyti, kad Utenos rajono savivaldybėje pensinio amžiaus gyventojų skaičius (proc.) yra žymiai didesnis už esantį Lietuvoje ir Utenos apskrityje, o darbingo amžiaus gyventojų skaičius (proc.) yra mažesnis už skaičius Lietuvoje ir Utenos apskrityje. Tai lemia vis didėjančių lėšų poreikį piniginei socialinai paramai ir socialinėms paslaugoms.

Keletą metų iš eilės darbingo amžiaus asmenų skaičius mažėjo, atitinkamai daugėjo

pagyvenusių žmonių, todėl daugėjo ir socialinių problemų, didėjo sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų poreikis.

Dažniausiai senyvo amžiaus asmenims reikalingos pagalbos į namus, specialiojo transporto, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimo ir socialinės globos paslaugos.

4.3.4. Negalia

2020 m. Utenos rajono savivaldybės administracijos Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyriuje pagal Lietuvos Respublikos tikslinių kompensacijų įstatymą buvo mokamos slaugos ir priežiūros (pagalbos) išlaidų kompensacijos asmenims, kuriems yra nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis ar nustatytas specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis.

6 lentelė

**Išlaidų tikslinėms kompensacijoms mokėti ir vidutinis gavėjų skaičiaus pokytis
2019 m. – 2020 m.**

Išmokos rūšis	2019 m.		2020 m.	
	Vidutinis gavėjų skaičius	Lėšos (tūkst. Eur)	Vidutinis gavėjų skaičius	Lėšos (tūkst. Eur)
Slaugos išlaidų tikslinė kompensacija	492	1652,94	467	1546,77
Priežiūros (pagalbos) išlaidų kompensacija	876	777,52	866	866,77
Išmoka mirus tikslinių kompensacijų gavėjui	211	45,36	222	47,36

Šaltinis: Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyriaus duomenys

Tikslinių kompensacijų paskirtis – kompensuoti asmens, turinčio teisę gauti tikslinę kompensaciją, išlaidas, patirtas tenkinant specialiuosius nuolatinės slaugos ar nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikius. Tikslinės kompensacijos gali būti naudojamos tik specialiesiems nuolatinės slaugos, priežiūros (pagalbos) poreikiams tenkinti ir (ar) specialiosios pagalbos priemonėms įsigyti. Nuo 2020 m. sausio 1 d. pasikeitus specialiujų poreikių nustatymo teisinei bazei bei mažėjant gyventojų skaičiui savivaldybėje, mažėja ir tikslinių kompensacijų gavėjų skaičius.

Negalia sąlygoja pagalbos į namus, socialinės globos, transporto organizavimo, aprūpinimo techninės pagalbos priemonėmis, būsto pritaikymo neįgaliųjų poreikiams ir kitų socialinių paslaugų poreikį. Šių paslaugų poreikis rajone didėja.

Skatinant neįgaliųjų socialinės integracijos srityje veikiančias organizacijas teikti neįgaliesiems reikalingas paslaugas, kurios atkurtų ar palaikytų neįgaliųjų socialinius ir savarankiško gyvenimo įgūdžius, didintų neįgaliųjų savarankiškumą ir užimtumą bei galimybes dalyvauti visuomenės gyvenime, 2020 m. valstybės ir savivaldybės biudžetų lėšomis buvo finansuojami 6 socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektai. Panaudota 66,1 tūkst. Eur valstybės biudžeto ir 21,0 tūkst. Eur savivaldybės biudžeto lėšų. Paslaugas gavo 388 asmenys, iš jų 291 suaugę neįgalieji, 30 neįgalių vaikų ir 67 šeimos nariai.

Savivaldybėje gyvena nemažai žmonių, turinčių judėjimo negalią, todėl fizinės aplinkos pritaikymas yra būtina sąlyga atkurti žmogaus su negalia fizinį, socialinį ir ekonominį savarankiškumą. Ataskaitiniais metais būstas neįgaliųjų poreikiams buvo pritaikytas 7 suaugusiems asmenims ir 2 vaikams (iš savivaldybės biudžeto skirta 40,6 tūkst. Eur ir iš valstybės biudžeto – 47,5 tūkst. Eur). 2020 m. buvo eksploatuojama ir prižiūrima 18 liftų, keltuvų, mobilių kopiklių, skirtų neįgaliesiems.

7 lentelė

Pritaikyta būstų asmenims su negalia	2019 m.		2020 m.	
	Pritaikyta būstų	Panaudota lėšų, tūkst. Eur	Pritaikyta būstų	Panaudota lėšų, tūkst. Eur
Iš viso	9	74,64	9	88,1

Šaltinis. Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyriaus duomenys

Siekiant sudaryti kuo palankesnes gyvenimo sąlygas neįgaliesiems, asmenims, turintiems judėjimo problemų, apsitarnavimo funkcijų sutrikimų, būtina ir toliau organizuoti būstų ir aplinkos pritaikymo darbus: gyvenamųjų patalpų pritaikymą neįgaliųjų poreikiams, panaudojant specialius elementus (keltuvus, kopiklius laiptais, nuovažas), koreguojant šiems žmonėms sunkiai prieinamas erdves (tualetus, vonias, virtuves ir kt.).

4.3.5. Socialinė situacija Utenos rajono seniūnijose

Plėtojant socialines paslaugas rajone prioritetu išlieka nestacionarių paslaugų plėtra kaime bei teikiamų paslaugų kokybė, nes šios paslaugos yra žymiai pigesnės nei stacionarios paslaugos, teikiamos socialinės globos įstaigose. Kaimiškose seniūnijose beveik nėra socialinių paslaugų įstaigų, socialinės paslaugos sunkiau prieinamos dėl susisiekimo. Kaime didžiąją paslaugų gavėjų dalį sudaro senyvo amžiaus žmonės, todėl toliau planuojama plėsti pagalbos į namus paslaugas kaime gyvenantiems senyvo amžiaus ir neįgaliesiems socialinių paslaugų gavėjams.

Šias paslaugas Utenos miesto gyventojams teikia Utenos rajono socialinių paslaugų centro socialiniai darbuotojai. Tačiau daliai senyvo amžiaus neįgalių asmenų (pvz., vienišiams, gyvenantiems rajone) nestacionarios socialinės paslaugos teikiamos tik iš dalies. Utenos rajono seniūnijose dirba 11 socialinių darbuotojų, organizuojančių socialinės priežiūros paslaugas seniūnijos gyventojams. Būdami arčiausiai rajono gyventojų, geriausiai žino jų problemas ir poreikius. Jie kaime gyvenantiems asmenims teikia bendrąsias socialines paslaugas, tarpininkauja dėl socialinės priežiūros ir globos paslaugų skyrimo, padeda vienišiams asmenims su negalia gydymo įstaigose, tvarkant medicininius dokumentus.

Nevyriausybinių organizacijų sprendžiamų socialinių problemų sėkmę lemia tai, kad jų struktūra yra lankstesnė, mažesnis reikalingos dokumentacijos kiekis. Visa tai leidžia greičiau reaguoti į klientų pageidavimus.

8 lentelė

Socialinė situacija rajono seniūnijose 2020 m.

Eil. Nr.	Seniūnija	Plotas (km ²)	Gyventojų skaičius	Gyventojų tankumas (žml./km ²)	Socialinių darbuotojų skaičius	Gyventojai gavo šias socialines paslaugas:	Gavėjų skaičius 2020 m.
1.	Utenos	142	2155	15,1	2	Bendrosios socialinės paslaugos (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, sociokultūrinės paslaugos)	201
						Maitinimo organizavimas (parama maistu iš intervencinių atsargų)	160
						Aprūpinimas būtiniaisiais daiktais drabužiais ir avalyne	5
						Asmeninės higienos ir priežiūros	14

						paslaugų organizavimas	
						Kitos paslaugos (pavėžėjimas)	18
2.	Kuktiškių	82	745	9,16	1	Bendrosios socialinės paslaugos (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, sociokultūrinės paslaugos)	110
						Maitinimo organizavimas (parama maistu iš intervencinių atsargų)	45
						Aprūpinimas būtiniaisiais daiktais drabužiais ir avalyne	4
						Kitos paslaugos (pavėžėjimas)	14
3.	Leliūnų	153	2898	18,94	1	Bendrosios socialinės paslaugos (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, sociokultūrinės paslaugos)	367
						Maitinimo organizavimas (parama maistu iš intervencinių atsargų)	124
						Kitos paslaugos (asmens pavėžėjimas ir palydėjimas į gydymo įstaigas)	109
4.	Saldutiškio	115	792	7	1	Bendrosios socialinės paslaugos (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, sociokultūrinės paslaugos)	750
						Maitinimo organizavimas (parama maistu iš intervencinių atsargų)	92

						Aprūpinimas būtinaisiais daiktais drabužiais ir avalyne	---
5.	Sudeikių	108,2	1323	12,23	2	Bendrosios socialinės paslaugos (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, sociokultūrinės paslaugos)	700
						Maitinimo organizavimas (parama maistu iš intervencinių atsargų)	120
						Aprūpinimas būtinaisiais daiktais drabužiais ir avalyne	62
						Kitos paslaugos (pavėžėjimas)	58
6.	Daugailių	135,4	1194	8,82	1	Bendrosios socialinės paslaugos (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, sociokultūrinės paslaugos)	525
						Maitinimo organizavimas (parama maistu iš intervencinių atsargų)	151
						Aprūpinimas būtinaisiais daiktais drabužiais ir avalyne	20
						Kitos paslaugos (transporto)	6
7.	Tauragnų	216	1109	5,13	1	Bendrosios socialinės paslaugos (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, sociokultūrinės paslaugos)	254
						Maitinimo organizavimas (parama maistu iš intervencinių atsargų)	131

						Aprūpinimas būtinaisiais daiktais drabužiais ir avalyne	6
						Kitos paslaugos (pavėžėjimas, palydėjimas į įstaigas, pagalba apsiperkant, pagalba buityje, maisto produktų pristatymas į namus, pagalba pildant dokumentus)	278
8.	Užpalių	176	1545	8,8	1	Bendrosios socialinės paslaugos (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, sociokultūrinės paslaugos)	40
						Maitinimo organizavimas (parama maistu iš intervencinių atsargų)	136
						Aprūpinimas būtinaisiais daiktais drabužiais ir avalyne	3
						Kitos paslaugos (transporto)	1
9.	Vyžuonų	73	1417	19,4	1	Bendrosios socialinės paslaugos (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, sociokultūrinės paslaugos)	40
						Maitinimo organizavimas (parama maistu iš intervencinių atsargų)	113
						Aprūpinimas būtinaisiais daiktais drabužiais ir avalyne	2

Šaltinis: Utenos rajono seniūnijų duomenys, 2020 m.

Įgyvendinant Planą dalyvavo seniūnijų socialiniai darbuotojai, socialinių paslaugų įstaigų darbuotojai, nevyriausybinės organizacijos, privačios įstaigos ir kiti socialiniai partneriai. Savivaldybės administracijos Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyrius organizavo, kontroliavo ir įgyvendino svarbiausius darbus, kurie buvo nurodyti 2020 metų Utenos rajono socialinių paslaugų plane: buvo

plėtojamas socialinių paslaugų tinklas, didinta socialinių paslaugų įvairovė, stiprėjo socialines paslaugas teikiančios nevyriausybinių organizacijos, dirbo kvalifikuoti socialiniai darbuotojai, nes didelis dėmesys skiriamas darbuotojų mokymams.

4.3.6. Socialinė rizika

Didžioji dalis neigiamų veiksnių, tokių kaip alkoholio, narkotikų, psichotropinių ir kitų medžiagų vartojimas, lemia vaikų, suaugusių asmenų ir šeimų priskyrimą socialinę riziką patiriančių grupei. Socialinėmis paslaugomis (tokiomis kaip socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, intensyvi krizių įveikimo pagalba ir kt.) galima sumažinti neigiamas socialinių problemų pasekmes vaikams ir šeimoms, socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims bei užkirsti kelią šioms problemoms atsirasti.

Nuo 2018 m. liepos 1 d. vykdomas nepertraukiamas, visą parą veikiantis vaiko teisių apsaugos užtikrinimas. Siekiant užtikrinti nepertraukiamą vaiko teisių apsaugą sukurti nauji įrankiai. Atsirado atvejo vadybininkai, kurie užtikrina operatyvios pagalbos organizavimo vaikui ir šeimai inicijavimą ir koordinavimą. Taip pat veikia mobilios komandos, kurias sudaro psichologas, socialinis darbuotojas, specialistas, dirbantis su priklausomybę (-es) turinčiais ir kurios teikia pagalbą šeimai ir vaikui dėl nustatyto antrojo grėsmės vaikui lygio, paimto iš atstovų pagal įstatymą (tėvų). Visi vaiko teisių apsaugos specialistai vadovaujasi viena grėsmės vaikui lygio nustatymo tvarka.

Savivaldybėje nuo 2018 m. pradėjo dirbti tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius, kurio tikslas – užtikrinti savivaldybėje koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų vaikams ir jų tėvams (globėjams, rūpintojams) teikimą, mažinti socialinę atskirtį, gerinti tėvystės įgūdžius ir didinti šeimos savarankiškumą, gerinti vaikų psichikos ir fizinę sveikatą, plėtoti sveikos gyvensenos įgūdžius, padėti įveikti mokymosi sunkumus, patiriamus dėl negalių ar nepalankių aplinkos veiksnių, mažinti nepilnamečių iškritimo iš švietimo sistemos riziką. Koordinuotos pagalbos gavėjai – vaikai nuo gimimo iki 18 metų ir asmenys iki 21 metų, turintys didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, bei jų tėvai (globėjai, rūpintojai).

9 lentelė

Socialinę riziką patiriančių šeimų ir jose augančių vaikų skaičius 2018 m. - 2020 m.

Eil. Nr.	Rodiklis	2018 m.	2019 m.	2020 m.
1.	Socialinę riziką patiriančių šeimų skaičius	196	184	183
2.	Vaikų skaičius socialinę riziką patiriančiose šeimose	315	293	285

Šaltinis: Utenos rajono socialinių paslaugų centro duomenys

Socialinę riziką patiriančių šeimų skaičiaus pokyčius lemia intensyvesnis socialinis darbas su šeimomis, glaudesnis bendradarbiavimas tarp ugdymo įstaigų, seniūnijų ir kitų įstaigų bei institucijų, atsakingų už darbą su šeimomis.

10 lentelė

Likusių be tėvų globos ir globojamų vaikų skaičius 2018 m. - 2020 m.

Eil. Nr.	Rodiklis	2018 m.	2019 m.	2020 m.
1.	Vaikų, kuriems nustatyta nuolatinė globa, skaičius	7	4	9
2.	Vaikų, kuriems nustatyta laikinoji globa, skaičius	25	11	7

3.	Globojamų vaikų skaičius	133	117	123
----	--------------------------	-----	-----	-----

Saltinis. Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyriaus duomenys.

2020 metais laikinoji globa (rūpyba) nustatyta 7 vaikams: 5 – globa (rūpyba) šeimose, 1 – globos institucijose, globos centre – 1. Iš viso 2020 m. Utenos rajone buvo 9 vaikai, kuriems nustatyta nuolatinė globa, buvo globojami 123 vaikai. 2020 m. vaiko laikinoji globa (rūpyba) panaikinta 3 vaikams, jie buvo grąžinti tėvams. Laikinoji globa (rūpyba) tėvų prašymu 2020 m. panaikinta 19 vaikų. Laikinoji priežiūra tėvų prašymu 2020 m. nustatyta 26 vaikams, panaikinta 18 vaikų.

2020 m. 53 vaikai, netekusių tėvų globos, buvo globojami šeimose, 38 vaikai buvo globojami 5 šeimynose, 28 vaikai buvo globojami Utenos šeimos ir vaiko gerovės centre, 3 vaikai kitose globos institucijose. Vaikams prireikė globos (rūpybos) dėl vaiko tėvų (ar vieno iš tėvų) priklausomybės alkoholiui, kilusio pavojaus vaiko fiziniui, protiniui, dvasiniam, doroviniui vystymuisi ir saugumui: 5 atvejai dėl tėvų girtavimo, nesirūpinimo vaikais, jų nepriežiūros, 2 atvejai – dėl netinkamo vaikų auklėjimo.

Laikinosios priežiūros pratęsimas, nutraukimas, laikinas apgyvendinimas organizuotas 18 vaikų.

Šeimos, kurioms taikoma atvejo vadyba, išlieka didele problema, kuriai spręsti yra reikalingos papildomos lėšos (socialinių darbuotojų, dienos centrų ir pan. išlaikymas). Visa tai didina viešųjų socialinių paslaugų poreikį. Socialinėmis paslaugomis (tokiomis kaip socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, intensyvi krizių įveikimo pagalba ir kt.) galima sumažinti neigiamas socialinių problemų pasekmes bei užkirsti kelią šioms problemoms plisti.

5. Esamos socialinių paslaugų infrastruktūros savivaldybėje analizė

Pagrindinis socialinių paslaugų organizatorius yra Utenos rajono savivaldybė. Paslaugos teikiamos visoms pagrindinėms socialinių paslaugų gavėjų grupėms, t. y. vaikams, likusiems be tėvų globos, vaikams iš šeimų, kurioms taikoma atvejo vadyba, ir jų šeimoms, neįgaliesiems asmenims, senyvo amžiaus asmenims ir jų šeimos nariams, rizikos grupės asmenims ir jų šeimoms. 11 lentelėje nurodomas faktinis savivaldybės ir valstybės biudžeto finansuotų gyventojų (lankytojų) vietų skaičius per 2020 m.

11 lentelė

Įstaigos ir organizacijos Utenos rajone, kuriose teikiamos socialinės paslaugos, ir jų gavėjai 2020 m.

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Vietų (gavėjų) skaičius 2020 m.	
				iš viso	iš jų finansuojamų savivaldybės
1.	Socialinės globos namai				
1.1	Suaugusiems	Utenos socialinės globos namai	Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija	280	72

		Utenos rajono savivaldybės Leliūnų socialinės globos namai	Savivaldybės įstaiga	28	28
		VšĮ Utenos Kristaus žengimo į dangų parapijos globos namai	Privati įstaiga	20	12
		Utenos rajono socialinių paslaugų centro ilgalaikės socialinės globos suaugusiems asmenims su negalia padalinys	Savivaldybės įstaiga	28	19
		VšĮ Krizių centras „Angelų pieva“	Privati įstaiga	35	-
1.2.	Be tėvų globos likusiems vaikams	Utenos šeimos ir vaiko gerovės centras	Savivaldybės įstaiga	28	28
1.3	Vaiko laikinosios priežiūros paslauga	Utenos šeimos ir vaiko gerovės centras	Savivaldybės įstaiga	10	Pagal poreikį
2.	Šeimynos	Šv. Teresės šeimyna		9	8
		Šeimyna „Savi nameliai“		8	6
		Nijolės šeimyna		5	5
		Irmos šeimyna		10	10
		Šatrovienės šeimyna		6	3
3.	Laikino gyvenimo namai	VšĮ Krizių centras „Angelų pieva“	Privati įstaiga	27 asmenys per mėnesį	27 asmenys per mėnesį
4.	Dienos socialinės globos centrai	Utenos rajono socialinių paslaugų centras (Dienos socialinės priežiūros ir globos skyrius)	Savivaldybės įstaiga	18	18

5.	Kitos socialinių paslaugų paslaugų įstaigos (pagalbos į namus tarnyba, dienos globa namuose, socialinių paslaugų centras ir kt.)	Utenos rajono socialinių paslaugų centras	Savivaldybės įstaiga	783 asmenų ir 183 šeimos	-
		Utenos vaikų ir jaunimo užimtumo centras	Savivaldybės įstaiga	73 lankytojai per dieną	73
		Utenos r. Sudeikių daugiafunkcis centras	Savivaldybės įstaiga	Lankytojų skaičius neribojamas	29
		Utenos šeimos ir vaiko gerovės centro (Paramos šeimai skyrius, Pačkėnų savarankiško gyvenimo namai) VšĮ Krizių centras „Angelų pieva“	Savivaldybės įstaiga	32	24
		VšĮ Panevėžio ir Utenos regionų aklųjų centro Utenos rajono filialas	Privati įstaiga	100 asmenų per mėnesį	100 asmenų per mėnesį
		VšĮ Panevėžio ir Utenos regionų aklųjų centro Utenos rajono filialas	Asociacija	32	-
		Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Utenos Viltis“	Asociacija	130	-
		Utenos rajono neįgaliųjų draugija	Asociacija	50	-
		Utenos krašto žmonių su negalia sąjunga	Asociacija	109	70
		Utenos rajono kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų draugija	Asociacija	33	-
VšĮ Nacionalinis socialinės integracijos institutas	Viešoji įstaiga	34	-		
VšĮ „Sveikatą į namus“	Savivaldybė dalininkė ir privatūs asmenys	7 lankytojai per dieną	-		

	Bendruomenė „Užpalėnų krivūlė“	Asociacija	10	10
	Utenos rajono Klykių bendruomenė	Asociacija	12	13
	Saldutiškio bendruomenė	Asociacija	60	8
	Utenos seniūnijos bendruomenė	Asociacija	39	38
	Tauragnų krašto bendruomenė	Asociacija	42	20
	Maltos ordino pagalbos tarnyba	Asociacija	45	15
	Sudeikių bendruomenė	Asociacija	13	13
	Amerikos Lietuvių organizacija „Vaiko vartai į mokslą“ (VDC)	Asociacija	20	-
	Utenos jaunimo ir užimtumo centras (VDC)	Asociacija	35	-
	VšĮ Skudutiškio akademija	Asociacija	26	-
	Visuomeninė organizacija „Gelbėkit vaikus“	Asociacija	30	-
	Užpalių „Lions – Liūtų“ klubo vaikų dienos centras	Asociacija	20	-
	Sirutėnų krašto bendruomenė	Asociacija	20	-
	Pačkėnų krašto bendruomenė	Asociacija	20	-
	Utenos rajono Daugailių bendruomenė	Asociacija	34	-
	Utenos apskrities vyrų krizių centras	Asociacija	303	-

Šaltinis: Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyriaus bei socialines paslaugas teikiančių institucijų duomenys.

5.1. Socialinių paslaugų infrastruktūros išsidėstymas ir socialinių paslaugų teikimo savivaldybėje (seniūnijose) pakankamumo lygis

Vienas iš socialinių paslaugų organizavimo principų, numatytų Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme, yra socialinių paslaugų prieinamumas, t. y. paslaugos turi būti teikiamos kuo arčiau gyvenamosios vietos. Savivaldybė, plėtodama socialinių paslaugų tinklą, atsižvelgia į paslaugų įstaigų teritorinį išdėstymą, stengiasi, kad šios įstaigos nebūtų sukongcentruotos tik savivaldybės centre. Visų socialinių įstaigų pagrindinis tikslas - padėti išspręsti asmeniui ar jo šeimai kylančias problemas, suteikiant klientui jo individualius poreikius atitinkančias kokybiškas socialines paslaugas.

Paslaugos teikiamos visoms pagrindinėms socialinių paslaugų gavėjų grupėms, t. y. vaikams, likusiems be tėvų globos, vaikams iš šeimų, patiriančių socialinę riziką, ir jų šeimoms, neįgaliesiems asmenims ir vaikams ir jų šeimoms, senyvo amžiaus žmonėms ir jų šeimos nariams, rizikos grupės asmenims ir šeimoms, proto ar psichinę negalią turintiems asmenims.

5.1.1. Utenos rajono socialinių paslaugų įstaigos

Utenos socialinės globos namai yra biudžetinė įstaiga, kurios steigėja – Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, kurios paskirtis – užtikrinti socialinę globą nesavarankiškiems ar iš dalies savarankiškiems asmenims, kuriems būtina nuolatinė specialistų priežiūra. Įstaigoje teikiamos ilgalaikės ir trumpalaikės socialinės globos paslaugos senyvo amžiaus asmenims, kuriems nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, ir asmenims, turintiems proto negalią ir (ar) psichikos sutrikimų, dėl kurių jiems nustatytas 0-40 procentų darbingumo lygis arba didelių ar vidutinių specialiųjų poreikių lygis, ir kuriems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos ar specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis. Utenos socialinės globos namai su paslaugų gavėjais ar jų artimaisiais gali sudaryti tiesiogines trumpalaikės socialinės globos sutartis, pagal kurias asmenys apgyvendinami globos namuose. Šiuo atveju asmeniui nereikia laukti eilėje dėl socialinių paslaugų skyrimo, taip pat nėra vertinamas asmens turimas turtas. 2020 m. trumpalaikės socialinės globos paslaugas gavo 17 asmenų. Utenos socialinės globos namuose ilgalaikės socialinės globos paslaugas per 2020 m. buvo teikiamos 321 asmeniui, iš jų – 85 Utenos rajono gyventojams pagal sudarytas ilgalaikės socialinės globos kompensavimo sutartis. 2021 m. planinis socialinių paslaugų gavėjų skaičius sumažintas 5 asmenimis – 280.

Utenos rajono socialinių paslaugų centras (toliau – Centras) – biudžetinė įstaiga, Utenos rajono savivaldybės gyventojams teikianti nestacionarias ir stacionarias socialines paslaugas. Pagrindiniai Centro paslaugų gavėjai yra neįgalūs, senyvo amžiaus asmenys, šeimos, patiriančios socialines rizikas.

Įgyvendinant Utenos rajono savivaldybės tarybos 2020 m. balandžio 30 d. sprendimą Nr. TS-119 „Dėl sutikimo reorganizuoti Utenos specialiąją mokyklą – daugiafunkcinį centrą“ reorganizavimą skaidymo būdu, jo teises ir pareigas išdalinant Utenos Kraštonos progimnazijai ir Utenos rajono socialinių paslaugų centrui iki 2020 m. rugpjūčio 31 d., Centras nuo 2020 m. rugsėjo 1 d. vykdo naujas funkcijas: teikia dienos socialinę priežiūrą ir globą bei ilgalaikę socialinę globą suaugusiems asmenims.

Centro organizacinę struktūrą be administracijos sudaro 6 padaliniai: Darbo su neįgaliaisiais; Pagalbos į namus; Darbo su šeimomis; Dienos socialinės globos asmens namuose (Integrali pagalba), Dienos socialinės globos institucijoje ir Ilgalaikės socialinės globos padalinys. Socialines paslaugas asmenims teikė 25 socialiniai darbuotojai ir 65 socialinių darbuotojų padėjėjai, iš jų 56 darbuotojai socialines paslaugas teikė kliento namuose.

Utenos rajono socialinių paslaugų centre 2020 m. pagalbos į namus paslaugas gavo 124 asmenys, tam panaudota 138,6 tūkst. Eur (2019 m. – 117,1 tūkst. Eur.) savivaldybės biudžeto lėšų.

Kai dėl objektyvių priežasčių įstaiga socialinių paslaugų teikti neturi galimybės, yra skiriami pagalbos pinigai susimokėti už pagalbą, savo pobūdžiu analogišką bendrosioms socialinėms paslaugoms ar socialinei priežiūrai, kurią asmeniui (šeimai) gali suteikti kiti asmenys. Pagalbos pinigai buvo mokami 17 asmenų (2019 metais naudojosi 19 asmenų), tam panaudota 2,5 tūkst. eurų (2019 m. – 2,6 tūkst. eurų) iš Savivaldybės biudžeto lėšų.

2020 m. 42 Utenos rajono gyventojai pasinaudojo Centro teikiama specialiojo transporto paslauga, tam panaudota 19,8 tūkst. Eur savivaldybės biudžeto lėšų (2019 m. – 17,5 tūkst. Eur.). Utenos rajono savivaldybės gyventojams socialinė paslauga suteikta pagal asmens socialinių paslaugų poreikį ir sudarytos sąlygos neįgaliesiems ir kitiems socialiai pažeidžiamiems asmenims integruotis į visuomenę. Transporto organizavimo paslauga organizuota ir suteikta 119 kartus. Paslauga teikiama automobiliu Volkswagen Crafter, kuriame įrengtas keltukas, pakeliantis neįgalų žmogų vežimėlyje ar ligonį neštuvuose, kad socialiniams darbuotojams ar kitiems asmenims nereikėtų naudoti jėgos. Volkswagen Crafter įrengtas taip, kad jame būtų galima vežti du neįgaliuosius vežimėliuose arba vieną gulintį neštuvuose. Asmenys specialiai tam pritaikytu automobiliu buvo vežami į gydymo ir reabilitacijos įstaigas.

Centras aprūpina asmenis neįgaliųjų techninės pagalbos priemonėmis, tarpininkauja organizuojant šių priemonių remontą ir individualų pritaikymą, rūpinasi, kad asmenys būtų apmokyti arba organizuoja asmenų apmokymą naudotis jomis. Techninės pagalbos priemonėmis aprūpinti neįgalieji ar turintys judesio raidos sutrikimų, asmenys po traukų, ūmių ligų bei asmenys, sulaukę pensinio amžiaus. 2020 m. 500 asmenų buvo aprūpinti techninės pagalbos priemonėmis: neįgaliųjų vežimėliais, vaikštynėmis, ramentais, lazdelėmis pasiramsčiuoti ir kt. Šioms paslaugoms apmokėti panaudota 15,6 tūkst. Eur.

Nuo 2018 m. liepos 1 d. Centrai suteikti įgaliojimai koordinuoti atvejo vadybos procesą, teikti socialines paslaugas ir kitokią pagalbą šeimai visoje Utenos rajono savivaldybės teritorijoje. 2020 m. 5 atvejo vadybininkai 173 šeimoms organizavo atvejo vadybą, 16 socialinių darbuotojų 183 šeimoms teikė socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugas. Tam panaudota 360,2 tūkst. eurų iš valstybės biudžeto lėšų ir 13,8 tūkst. eurų iš savivaldybės biudžeto lėšų.

2020 m. Utenos rajono socialinių paslaugų centro darbuotojai 55 rajono gyventojams, kuriems nustatytas nuolatinės slaugos poreikis, teikė dienos socialinės globos paslaugas asmens namuose. Šių paslaugų kiekis kasmet auga, nes tai alternatyva ilgalaikės socialinės globos paslaugoms institucijoje ir galimybė asmenims ilgiau gyventi savo aplinkoje, o šeimos nariams – galimybė dalyvauti darbo rinkoje ir tuo pačiu pasirūpinti negalia turinčiais artimaisiais namuose.

Dienos socialinės globos asmens namuose paslaugas gauna daugiau nei 50 asmenų. Centras integralią pagalbą teikia Utenos miesto ir Utenos rajono (kaimiškų vietovių) gyventojams. Paslauga naudojasi neįgalūs darbingo ir senyvo amžiaus asmenys. Paslaugoms apmokėti buvo panaudota 381,8 tūkst. eurų valstybės biudžeto lėšų.

Centras, teikdamas suaugusiems asmenims ilgalaikės socialinės globos paslaugas, atitinkančias kiekvieno asmens savarankiškumo lygį, pagal sudarytus individualius socialinės globos planus, organizuoja 28 suaugusiems asmenims su negalia kasdienių gyvenimo įgūdžių ugdymą ir palaikymą (tvarkant pinigų apskaitą, apsiperkant, atliekant buitinius darbus, bendraujant ir pan.), darbinę veiklą, laisvalaikį ir užimtumą bei organizuoja kultūrinę, sportinę, pažintinę veiklą. Padalinyje dirba 2 socialiniai darbuotojai ir 9 socialinio darbuotojo padėjėjai. Ilgalaikiai socialinei globai teikti naudojamos savivaldybės biudžeto lėšos, specialiosios tikslinės dotacijos ir kitų savivaldybių lėšos.

Centras, teikdamas dienos socialinės globos paslaugą 18 asmenų su negalia, organizuoja ir sudaro sąlygas suaugusiems asmenims su negalia lavinti kasdienio gyvenimo įgūdžius, pagal galimybes užsiimti darbine veikla, atskleisti savo galias, bendrauti ir dalyvauti bendruomenės gyvenime, o jų tėvams (globėjams, rūpintojams) suteikiama parama ir galimybė išlikti darbo rinkoje. Dienos socialinės globos padalinyje dirba 2 socialiniai darbuotojai, kurie organizuoja dienos socialinės globos paslaugų teikimą, o jas teikia 2 užimtumo specialistai, kineziterapeutas ir 3 socialinio darbuotojo padėjėjai.

Utenos rajono savivaldybės taryba paskyrė dviem Centro darbuotojams vertinti ir rengti Asmens gebėjimo pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimus išvadas. 2020 m. parengta ir pateikta 16 asmens gebėjimo pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimus išvadų (2019 m. – 17 asmenų), o Utenos rajono savivaldybės neveiksnių asmenų būklės peržiūrėjimo komisijai rengtos ir teiktos 49 išvados.

Utenos rajono savivaldybės administracija, įgyvendindama Europos Sąjungos struktūrinių fondų bendrai finansuojamą projektą Nr. 08.4.1-ESFA-V-416-08-0003 „Kompleksinės paslaugos šeimai Utenos rajone“, pasirinko partneriu Utenos rajono socialinių paslaugų centrą teikti asmeninio asistento paslaugas fizinę ir kompleksinę negalią turintiems asmenims nuo 16 metų iki pensinio amžiaus. Projektas pradėtas vykdyti nuo 2020 m. pradžios ir tęsis iki 2022 m. gegužės 30 d. Nuo 2020 m. pradžios įdarbinti 3 asmeniniai asistentai 16 neįgaliųjų namuose padeda apsirengti/nusirengti, prausti ir maudytis, naudotis tualetu ir kt., organizuoja asmenų maitinimą, pagal poreikį palydi į ugdymo įstaigą, darbą, laisvalaikio praleidimo vietą, padeda užmegzti bei palaikyti socialinius santykius su aplinka. Kiekvienam asmeniui gali būti teikiama skirtingos sudėties ir apimties paslaugos atsižvelgiant į negalią ir asmens poreikius.

Siekdamas atitikti paslaugų kokybės standartus Utenos rajono socialinių paslaugų centras 2019 m. sausio 11 d. pasirašė dalyvavimo projekte „Socialinių paslaugų kokybės gerinimas, taikant EQUASS kokybės sistemą“ sutartį. Pagal šią sutartį yra numatyta Europos socialinių paslaugų kokybės sistemos (EQUASS) diegimas centre, siekiant įgyti EQUASS Assurance sertifikatą. Planuojama EQUASS Assurance diegimo procesą pabaigti iki 2021-12-31. EQUASS kokybės standartas padės identifikuoti suinteresuotųjų šalių (socialinių paslaugų gavėjų, personalo, paslaugos organizatoriaus ir finansuotojo) poreikius, atlikti analizę ir turėti įrankius, padėsiančius gerinti socialinių paslaugų kokybę per veiklos veiksmingumą.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 14 d. Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ ir 2020 m. lapkričio 4 d. Nr. 1226 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ nutarimais, Utenos rajono socialinių paslaugų centre darbas organizuojamas ir klientai aptarnaujami užtikrinant valstybės lygio ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo nustatytas asmenų srautų valdymo, saugaus atstumo laikymosi, būtinos visuomenės sveikatos saugos, higienos, asmenų aprūpinimo būtinosiomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis sąlygas. Centre organizuojant darbą vadovujamasi Utenos rajono socialinių paslaugų centro veiklos organizavimo, esant paskelbtai Lietuvos Respublikos valstybės lygio ekstremaliai situacijai, įsakymu patvirtintais veiksmais, nuotolinio darbo tvarkos aprašu, Pasirengimo galimam užsikrėtimui virusu COVID-19 atvejui priemonių ir veiksmų, patvirtintus užsikrėtimui virusu COVID-19 atvejį Utenos rajono socialinių paslaugų centre, planu.

Karantino laikotarpiu Centras Utenos rajono savivaldybės gyventojams organizuoja papildomas paslaugas, kai dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) protrūkio ar epidemijos taikomos visuomenės sveikatos saugos priemonės riboja įprastą Lietuvos Respublikos įstatymuose numatytą viešųjų paslaugų teikimą ir socialiai pažeidžiamiems asmenims sukelia nenumatytus kasdienio gyvenimo sunkumus:

- organizuoja asmenų, kuriems būtina atlikti COVID-19 ligos laboratorinį tyrimą, atvežimą į mobilų punktą ir asmenų, sergančių COVID-19 liga, išrašomų iš stacionarinės asmens sveikatos priežiūros įstaigos ambulatoriniam gydymui savo gyvenamojoje aplinkoje, vežimą;
- teikia maisto produktų, medikamentų, higienos ir (ar) kitų būtinų prekių nupirkimo ir (ar) pristatymo paslaugą, pagalbą sumokant mokesčius. Paslauga teikiama senyvo amžiaus (nuo 65 m.) ar negalią turintiems asmenims.

Utenos rajono savivaldybės Leliūnų socialinės globos namai - biudžetinė įstaiga, teikianti ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems asmenims su negalia, gyvenamąją vietą deklaravusiems Utenos rajone bei kuriems būtina nuolatinė specialistų priežiūra. 2020 m. įstaigoje gyveno 28 asmenys, iš kurių: 5 asmenys senyvo amžiaus, 14 asmenų - senyvo amžiaus su negalia, 4 asmenys - suaugę asmenys su negalia, 5 asmenys - senyvo amžiaus asmenys ar suaugę asmenys su sunkia negalia (nustatytas slaugos poreikis).

2019 m. lapkričio 29 d. įstaiga pasirašė sutartį su VšĮ Valakupių reabilitacijos centru dėl

dalyvavimo projekte „Socialinių paslaugų kokybės gerinimas, taikant EQUASS kokybės sistemą“ sutartis Nr. EQS – 166“. Įstaiga siekia įsidiesti Europos socialinių paslaugų kokybės sistemą. EQUASS iniciatyva siekiama socialinių paslaugų sektoriaus plėtros, skatinant Įstaigą gerinti teikiamų socialinių paslaugų kokybę, nuolat tobulėti, mokytis ir vystytis, kad paslaugų gavėjams būtų garantuotos kokybiškos paslaugos. EQUASS sertifikavimo kriterijus atitinkanti Įstaiga sertifikuojama trejiems metams. EQUASS sertifikuota įstaiga bus įpareigota kiekvienais metais pranešti apie veiklos efektyvumą, pažangą ir plėtrą. EQUASS sistemą ir jos veikimą prižiūri EQUASS apdovanojimų komitetas, tarptautinis įvairių Europos socialinio sektoriaus suinteresuotųjų šalių konsorciumas.

Utenos šeimos ir vaiko gerovės centras teikia kompleksinę trumpalaikę ir ilgalaikę socialinę pagalbą tėvų globos netekusiems, socialinės rizikos vaikams, Utenos rajono šeimoms sprendžiant patiriamus sunkumus, siekiant išvengti galimų krizinių situacijų, rizikos grupės šeimoms, globėjams (rūpintojams). Centras yra mišrių bendruomeninių socialinių paslaugų įstaiga, kuriame veikia: Globos centras, Šeimų skyrius, Bendruomeniniai šeimos namai, Krizių įveikimo vaikams veiklos grupės skyrius, Bendruomeniniai vaikų globos namai, Pačkėnų savarankiško gyvenimo namai.

Globos centro skyriuje paslaugas teikia 8 darbuotojai. Darbuotojų profesionalumas ir tinkamas paslaugų koordinavimas leido specialistams užmegzti gražius ryšius su globėjų šeimomis, globojamais vaikais. Globėjai aktyvėja, drąsiau kreipiasi pagalbos, dalyvauja globos centro renginiuose, seminaruose. Darbuotojų teikiamos paslaugos leidžia globėjams nesijausti vienišiams ir bejėgiams. Laiku pamatytos problemos ir suteikta pagalba užtikrina vaikų galimybę augti globėjų šeimose. Globos centro specialistai nuolat dalinasi savo gerąja darbo patirtimi su kitais Lietuvos globos centrais, teikia metodines rekomendacijas, atstovauja vaikų interesams kitose savivaldybėse. Specialistai skaito pranešimus konferencijose, seminaruose, dalyvauja dokumentų, tvarkų rengimo darbo grupėse. 2020 m. Centre parengtos ir patvirtintos „Savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo programa“ ir „Utenos šeimos ir vaiko gerovės centro rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo programa“. Programos įgyvendinamos su visais Utenos rajone globojamais vaikais. Ateityje programų įgyvendinimas bus pristatomas kitose savivaldybėse. Globos centras teikia įvairias paslaugas, koordinuoja ir organizuoja reikalingų paslaugų prieinamumą globėjų šeimoms, vaikams, todėl mažėja Utenos rajone globojamų vaikų skaičius. Nuo 2020 m. birželio mėnesio Utenos rajone veiklą pradėjo 1 budintis globotojas, nuo spalio mėnesio – antras budintis globotojas. Budintys globotojai kartu su globos centro specialistais pasirengę padėti 6 vaikams, likusiems be tėvų globos, nuo 0 iki 18 metų amžiaus. Įgyvendinant projektą „Vaikų gerovės ir saugumo didinimas, paslaugų šeimai, globėjams, rūpintojams) kokybės didinimas bei prieinamumo plėtra“ 2020 m. kovo 6 d. Centro globos centrui skirtas septynvietis automobilis DACIA LODGY.

Krizių įveikimo vaikams veiklos grupės skyriuje teikiama globos (rūpybos), ugdymo ir socialines paslaugas be tėvų globos likusiems vaikams, kuriems nustatyta laikinoji globa (rūpyba) išgyvenant krizę, arba laikinai apgyvendintiems vaikams tol, kol bus išspręstas jų gražinimo tėvams arba globos (rūpybos) nustatymo klausimas. 2020 m. paslaugas gavo 12 vaikų.

Bendruomeniniai vaikų globos namų padaliniai, teikiantys trumpalaikę/ilgalaikę socialinę globą pagal šeimai artimos aplinkos modelį namų aplinkoje, kuriuose gyvena iki 8 vaikų nuo 3 iki 18 metų. Bendruomeninių vaikų globos namų gyventojams sudaromos sąlygos gauti reikiamas paslaugas bendruomenėje. Viename kambaryje gyvens ne daugiau kaip po 2 vaikus, atsižvelgiant į jų poreikius bei interesus. Užpalių g. paslaugas gavo 10 vaikų ir Palangos g., – 8 vaikai.

Bendruomeninių šeimos namų padalinyje sudaromos sąlygas šeimoms gauti kompleksiškai teikiamas paslaugas, užtikrinant paslaugų prieinamumą kuo arčiau šeimos gyvenamosios vietos, siekiant įgalinti šeimą įveikti iškilusias krizes bei derinti šeimos ir darbo įsipareigojimus.

Utenos šeimos ir vaiko gerovės centre paslaugos organizuojamos ir koordinuojamos „vieno langelio“ principu. Atrankos būdų parinktame Utenos apskrities vyrų krizių cente teikiama psichosocialinė pagalba asmenims, mediacijos paslaugos išgyvenantiems krizę ar patyrusiems traumuojančius emocinius išgyvenimus. Pozityvios tėvystės mokymai, vaikų priežiūros ir pavėžėjimo paslaugos bus teikiamos asmenims, gaunantiems pozityvios tėvystės mokymų paslaugas,

vaikų priežiūros paslaugas. Teikiamomis paslaugomis gali naudotis kiekvienas Utenos rajono gyventojas, patekęs į krizinę situaciją, stokojantis ar norintis tobulinti tėvystės įgūdžius, ar kuriam reikalinga pagalba derinant šeimos ir darbo įsipareigojimus. 2020 m. kompleksines paslaugas šeimai gautų apie 649 asmenų.

Utenos šeimos ir vaiko gerovės centre esantis Šeimų skyrius teikia pagalbą šeimoms, kurios išgyvena krizinę situaciją. Centre teikiamos psichosocialinės paslaugos suaugusiems ir vaikams, padeda sustiprėti, išspręsti šeimoje kilusius konfliktus, įgyti tinkamų vaikų auginimo įgūdžių, įsitraukti į darbo rinką. 2020 m. Šeimų skyriuje apgyvendinimo krizių centruose (nuo 2020 m. gruodžio 1 d. intensyvi krizių įveikimo pagalba) paslauga buvo suteikta 7 šeimoms (7 suaugę asmenys ir 13 vaikų). Pagrindinės apsigyvenimo priežastys - socialinių įgūdžių stoka, smurtas artimoje aplinkoje, piktnaudžiavimas alkoholiu, būsto neturėjimas. 2020 m. 11 šeimų suteikta 1100 individualių socialinio darbuotojo konsultacijų bei 10 grupinių užsiėmimų. Pasibaigus apgyvendinimo terminui sudarytos 4 nestacionarių paslaugų teikimo sutartys 6 mėn. laikotarpiui. 3 šeimoms (4 suaugę ir 6 vaikai) 2020 m. suteikta vaiko laikinosios priežiūros organizavimo socialinę priežiūrą teikiančioje socialinių paslaugų įstaigoje paslauga. Visos šeimos, priėmusios suteiktas paslaugas grįžo gyventi kartu su vaikais į savo gyvenamąsias vietas.

Pačkėnų savarankiško gyvenimo namų padalinyje paslaugas gali gauti Utenos rajono gyventojai, kurie neturi gyvenamojo būsto ir jiems reikalinga socialinio darbuotojo pagalba. Sudaryta galimybė gyventi 8 šeimoms. Butuose yra būtiniausi baldai, buitinė technika. 2020 m. suteikta apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose paslauga 5 šeimoms (7 asmenys, 5 vaikai). 2020 m. šia paslauga pasinaudojo 2 jaunuoliai, pradėję savarankišką gyvenimą ir išėję iš bendruomeninių vaikų globos namų.

2020 m. birželio 9 d. pasirašyta dalyvavimo projekte „Socialinių paslaugų kokybės gerinimas, taikant EQUASS kokybės sistemą“ sutartis. Pagal šią sutartį yra numatyta Europos socialinių paslaugų kokybės sistemos (EQUASS) diegimas Utenos šeimos ir vaiko gerovės centre, siekiant įgyti EQUASS Assurance sertifikata. Planuojama EQUASS Assurance diegimo procesą pabaigti iki 2021 m. spalio 30 d. Tikimės, kad EQUASS kokybės standartas, padės augti paslaugų kokybei, ypač teikiant paslaugas bendruomeniniuose vaikų globos namuose ir globos centre.

Utenos rajono šeimynos. Šeimyna yra pelno nesiekiantis, viešas juridinis asmuo, kurio paskirtis – vaiko globa (rūpyba), reglamentuota teisės aktais. Vaikus, netekusius tėvų globos, Utenos rajone globoja 5 šeimynos – Šv. Teresės šeimyna Užpaliuose, šeimyna „Savi nameliai“ Vyžuonose, Nijolės šeimyna Utenoje, Irmos šeimyna Kuktiškėse, Šatrovienės šeimyna, įsikūrusi Narkūnų kaime. 2020 m. šeimynose ilgalaikės ir trumpalaikės socialinės globos paslaugas gavo 38 vaikai, netekę tėvų globos. Šeimynose globojamų vaikų skaičius kinta, nes vieni tampa pilnamečiais, kiti apgyvendinami šeimynose paskyrus jiems nuolatinę arba laikinąją globą. Šeimynų teikiamos socialinės globos paslaugos yra ne tik ekonomiškai efektyvesnės, bet ir kokybiškesnės, nes globojamiems vaikams sudaromos sąlygos, artimos biologinėje šeimoje gyvenančių vaikų gyvenimo sąlygoms. Dėl to sumažėja vaikų socialinės atskirties rizika, užkertamas kelias įvairioms socialinėms, psichologinėms bei pedagoginėms problemoms visuose vaikų raidos etapuose. Todėl, siekiant geresnės paslaugų kokybės bei ekonominio efektyvumo, tikslinga plėsti šeimynų teikiamas trumpalaikės bei ilgalaikės socialinės globos paslaugas tėvų globos netekusiems vaikams.

Utenos vaikų ir jaunimo užimtumo centras. Utenos vaikų ir jaunimo užimtumo centro Vaikų dienos centre teikiamos šios paslaugos: bendrosios, socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) atkūrimo, psichosocialinės pagalbos. Nuo 2021 metų teikiama akredituota Vaikų dienos socialinės priežiūros paslauga. Paslaugos teikiamos socialinę riziką patiriantiems vaikams ir jų šeimoms, vaikams su negalia, kitiems vaikams, socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims ir jų šeimoms. Vaikų dienos centre ugdomi ir stiprinami vaikų ir šeimų socialiniai įgūdžiai, teikiamos individualios psichologo konsultacijos, teikiama pagalba vaikams ruošiant pamokas, rūpinamasi prasmingu vaikų užimtumu. Socialines paslaugas lankytojams teikia 1 socialinis darbuotojas, 2 socialiniai pedagogai ir 1 psichologas.

Utenos r. Sudeikių daugiafunkcis centras. Utenos r. Sudeikių daugiafunkciame centre 2020 m. buvo teikiamos socialinės paslaugos Sudeikių gyventojams: 12 asmenų gavo asmens

higienos (pirties) paslaugas, 17 asmenų pasinaudojo skalbimo paslaugomis. Utenos r. Sudeikių daugiafunkcio centro erdvės atviros ne tik seniūnijos, bet ir Utenos rajono vaikams, jaunimui bei suaugusiems. Keli mokiniai po pamokų leidžia laisvalaikį Centre įkurtose Jaunimo patalpose, kuriose teikiamos bendrosios socialinės paslaugos. Centre 2020 metais bendrosiomis socialinėmis paslaugomis pasinaudojo 2778 žmonės. Veikloms organizuoti pasitelkiama savanorių pagalba, jų įgyvendinimui ieškomi rėmėjai.

5.1.2. Kitos Utenos rajono gyventojams socialines paslaugas teikiančios įstaigos:

VšĮ Utenos Kristaus žengimo į dangų parapijos globos namai tai parapijos įsteigta socialinės globos įstaiga, kurioje 2020 m. buvo teikiamos ilgalaikės socialinės globos paslaugos 23 senyvo amžiaus asmenims. Iš jų 12 asmenų su sunkia negalia savivaldybė kompensavo ilgalaikės socialinės globos kainą pagal sutartį. Paslaugas teikia 1 socialinis darbuotojas ir 1 jo padėjėjas. Ilgalaikės socialinės globos paslaugų gavėjos yra senyvo amžiaus moterys su sunkia negalia. 2021 m. įstaigoje planuojama teikti ilgalaikės socialinės globos paslaugas 28 asmenims.

VšĮ Krizių centras „Angelų pieva“ aktyviai organizuoja bendrųjų paslaugų teikimą: teikia maitinimo organizavimo ir asmens higienos paslaugas mažas pajamas gaunantiems Utenos rajono gyventojams, taip pat teikia ir socialinės priežiūros paslaugas Utenos rajono gyventojams. Pagal Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos suteiktas licencijas teikia ilgalaikės ir trumpalaikės socialinės globos paslaugas senyvo amžiaus asmenims bei asmenims su negalia. 2020 m. paslaugas gavo 35 asmenys su negalia, kurie už paslaugas mokėjo savo lėšomis, paslaugas jiems teikė 1 socialinė darbuotoja ir 7 slaugytojų bei socialinio darbuotojo padėjėjos.

Utenos rajono savivaldybėje Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka perkamos šios socialinės paslaugos:

✓ maitinimo paslaugos teikiamos 1 kartą per dieną ne mažiau kaip 65 ir ne daugiau kaip 80 nepasiturinčių asmenų (šiltas maistas, kurį sudaro sriuba, antras patiekalas ir arbata). 2020 m. paslauga suteikta 173 asmenims.

✓ asmens higienos ir priežiūros paslaugas teikiamos 4 kartus per 1 mėnesį (1 kartą per savaitę) ne mažiau kaip 12 ir ne daugiau kaip 20 nepasiturinčių asmenų (galimybė nusiprausti duše, naudojant asmens higienos priemones, ir išsiskalbti asmeniniams drabužiams iki 5 kg su skalbimo priemonėmis). Paslauga suteikta 41 asmeniui.

✓ laikino apnakvindinimo socialinės rizikos suaugusiems ar senyvo amžiaus asmenims paslauga skiriama asmeniui ne trumpiau kaip 1 parą ir ne ilgiau kaip 3 paras. Laikino apnakvindinimo paslaugas gauna ne mažiau kaip 1 asmuo ir ne daugiau kaip 5 asmenys per 1 mėnesį, ne mažiau kaip 12 asmenų ir ne daugiau kaip 60 asmenų per metus. Paslauga suteikta 21 asmeniui.

✓ apgyvendinimo nakvynės namuose ir krizių centruose socialinės rizikos suaugusiems ar senyvo amžiaus asmenims. Šias paslaugas gauna iki 20 asmenų per mėnesį, jų trukmė iki 6 mėnesių. Paslauga suteikta 45 asmenims.

VšĮ „Sveikatą į namus“. Nuo 2004 m. veikianti įstaiga, teikianti bendrąsias (informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo, sociokultūrinės paslaugas), socialinės priežiūros, pagalbos į namus, transporto, maitinimo organizavimo paslaugas klientų namuose. 2020 m. šios įstaigos paslaugomis pasinaudojo iki 8 asmenų per dieną. Socialinės priežiūros paslaugos buvo teikiamos 510 asmenims, paramą maisto produktais iš organizuojant akciją „Maisto bankas“ gavo apie 370 asmenų, 140 buvo teikiamos bendrosios socialinės paslaugos. 2021 m. planuojama plėsti bendrųjų ir socialinės priežiūros paslaugų teikimą asmenų namuose.

Socialinių paslaugų teikimas nevyriausybinėse organizacijose. Nevyriausybinių organizacijų yra svarbūs bendrųjų socialinių paslaugų savivaldybės gyventojams teikėjai. Nevyriausybinių organizacijų teikiamos socialinės paslaugų kaštai yra mažesni, žmonėms šio paslaugos lengviau prieinamos, tiksliau atspindi įvairių socialinių grupių asmenų poreikius.

Bendruomenės 2020 m. įgyvendino 9 projektus, joms skirta 90,00 tūkst. Eur. Projektus įgyvendino **Utenos rajono Klykių bendruomenė, Saldutiškio bendruomenė, Maltos ordino pagalbos tarnyba, Tauragnų krašto bendruomenė, Utenos seniūnijos bendruomenė, Utenos**

krašto žmonių su negalia sąjunga, Sudeikių bendruomenė, bendruomenė „Užpalėnų krivulė“. Pagalbos į namus paslaugos suteiktos 133 Utenos rajono gyventojams, Transporto organizavimo paslauga suteikta 70 asmenų.

Utenos rajono savivaldybės teritorijoje akredituotą vaikų dienos socialinę priežiūrą teikia 11 vaikų dienos centrų (paslaugų teikėjai – **Utenos rajono Klykių bendruomenė, Saldutiškio bendruomenė, Maltos ordino pagalbos tarnyba, Tauragnų krašto bendruomenė, Utenos seniūnijos bendruomenė, Sudeikių bendruomenė, bendruomenė „Užpalėnų krivulė“, Utenos rajono Daugailių bendruomenė, VšĮ Skudutiškio akademija, Utenos vaikų ir jaunimo užimtumo centras, Visuomeninė organizacija „Gelbėkit vaikus“**). Vaikų dienos centruose ugdomi kasdieniai vaikų gyvenimo įgūdžiai, mokoma higienos, sveikos gyvensenos, lavinami socialiniai, bendravimo įgūdžiai, organizuojamas užimtumas. Vaikai turiningai praleidžia laisvalaikį, jiems padedama ruošti namų darbus, mokytis nuotoliniu būdu (kai namuose nėra sąlygų), atostogų metu organizuojamos įvairios stovyklos ar kitos veiklos. Kiekvienu atveju atsižvelgiama, kokių paslaugų vaikui ir jo šeimai reikia labiausiai, pavyzdžiui, padedama spręsti šeimoje iškilusias problemas, organizuojama psichologinė pagalba, teikiamos kitos individualios socialinės paslaugos.

Žemiau pateiktoje lentelėje aprašyta, kokioms žmonių socialinėms grupėms ir koku mastu organizacijos teikia paslaugas:

12 lentelė

Nevyriausybinės organizacijos Utenos rajone 2020 m.

Eil. Nr.	Įstaigos, organizacijos pavadinimas	Socialinių paslaugų gavėjai ir teikiamų paslaugų apibūdinimas	Neįgalių paslaugų gavėjų skaičius vidutiniškai per metus
1.	Utenos rajono neįgaliųjų draugija	Draugija teikia socialines paslaugas asmenims su negalia. Paslaugos apima neįgaliųjų dienos užimtumą, individualią pagalbą, neįgaliųjų meninių gebėjimų lavinimą būreliuose, kolektyvuose bei sveikos gyvensenos skatinimo bei populiarinimo paslaugas, įtraukiant neįgaliuosius aktyviai dalyvauti kūno kultūros ir fizinio aktyvumo užsiėmimuose. Draugija paslaugas teikia 50 suaugusių asmenų	50
2.	Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Utenos Viltis“	Bendrija teikia socialines paslaugas asmenims, turintiems proto negalią. Paslaugos apima neįgaliųjų dienos užimtumą, individualią pagalbą, meninių gebėjimų lavinimą, aktyvios ir sveikos gyvensenos skatinimą bei populiarinimą, įtraukiant neįgaliuosius į kūno kultūros ir fizinio aktyvumo užsiėmimus bei pagalbą neįgaliųjų šeimos nariams. Bendrijos veikloje dalyvauja 90 asmenų, iš kurių - 51 suaugęs asmuo, 15 vaikų ir 39 jų šeimų nariai.	90
3.	VšĮ Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos Siaurės rytų centras	Organizacija teikia socialines paslaugas asmenims, turintiems regėjimo negalią – silpnaregiai ir aklieji. Teikiamos paslaugos apima neįgaliųjų dienos užimtumą, individualią pagalbą bei meninių gebėjimų lavinimą būreliuose, kolektyvuose. Paslaugų gavėjai - 30 suaugusių asmenų.	30

4.	Utenos krašto žmonių su negalia sąjunga	Utenos krašto žmonių su negalia sąjunga teikia socialines paslaugas asmenims su negalia. Paslaugos apima neįgaliųjų dienos užimtumą, individualią pagalbą, pagalbą atkuriant ar stiprinant darbo įgūdžius, meninių gebėjimų lavinimą būreliuose, kolektyvuose bei pagalbą neįgaliųjų šeimos nariams. Paslaugų gavėjai – 68 neįgalūs asmenys, iš kurių – 58 suaugę asmenys ir 10 jų šeimos narių.	68
5.	Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų draugija	Draugija teikia socialines paslaugas klausos negalia turintiems asmenims. Paslaugos apima neįgaliųjų dienos užimtumą, meninių gebėjimų lavinimą būreliuose, kolektyvuose, individualią pagalbą bei pagalbą neįgaliųjų šeimos nariams. Paslaugų gavėjai - 30 asmenų, iš kurių 27 suaugę asmenys, 3 vaikai ir 4 neįgaliųjų šeimos nariai.	30
6.	VšĮ „Nacionalinis socialinės integracijos institutas“	Įstaiga teikia individualią pagalbą neįgaliesiems, organizuojant pavežėjimo paslaugas, užtikrinant tikslinės grupės mobilumą ir įsitraukimą į ekonomines bei socialines veiklas. Paslaugų gavėjai - 50 asmenų, iš kurių 48 suaugę asmenys ir 2 vaikai	50
7.	Asociacija „Erelgymas“	Asociacija teikia neįgaliųjų aktyvios ir sveikos gyvensenos skatinimo bei populiarinimo paslaugas, įtraukiant neįgaliuosius aktyviai dalyvauti kūno kultūros ir fizinio aktyvumo užsiėmimuose. Paslaugos gavėjai 40 asmenų, iš kurių 35 suaugę asmenys ir 5 vaikai.	40

Šaltinis. NVO ir Utenos rajono savivaldybės duomenys

Bendradarbiaudamos su Utenos rajono savivaldybe, neįgaliųjų organizacijos palengvina negalia turinčių gyventojų socialines problemas. Nevyriausybinė organizacijų veiklos sėkmę lemia tai, kad jų struktūra yra lankstesnė, mažesnis reikalingos dokumentacijos kiekis, geriau žinomi narių poreikiai ir galimybės. Visa tai leidžia greičiau reaguoti į klientų pageidavimus.

5.2. Pagrindinių socialinių paslaugų teikėjų veiklos rezultatai

Utenos rajono savivaldybėje kintant demografinėi situacijai, didėja socialinių paslaugų poreikis ir organizuojamų socialinių paslaugų nepakanka.

Lyginat su ankstesniais metais, savivaldybės gyventojų socialinių paslaugų poreikiai yra tenkinami geriau, tačiau vis dar nepakankamai. Pažymėtina, jog į socialinių paslaugų teikimą vis aktyviau įsitraukia ir rajone veikiančios nevyriausybines organizacijos, tačiau organizacijų iniciatyvos dar labai trūksta kaimiškose rajono vietovėse. Tikslinga plėsti socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo bei pagalbos namuose paslaugų teikimą proto ir psichikos negalia turintiems asmenims. Tokias paslaugas galėtų teikti ir nevyriausybines organizacijos.

Vis dar nemaža dalis nestacionarių socialinių paslaugų savivaldybės gyventojams nėra teikiamos. Paslaugų teikimui savivaldybei trūksta lėšų, nevyriausybiniame sektoriuje naujos socialinių paslaugų rūšys taip pat menkai plėtojamoms.

13 lentelė

Įstaigų, teikiančių socialines paslaugas, veiklos rezultatai

Eil. Nr.	Socialines paslaugas teikiančios įstaigos pavadinimas	Paslaugos pavadinimas	Teikiamos paslaugos gavėjų skaičius	Planuojamas paslaugų gavėjų skaičius	Socialinių darbuotojų ir jų padėjėjų skaičius
			2020 m.	2021 m.	
1.	Utenos rajono socialinių paslaugų centras	Bendrosios socialinės paslaugos (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, sociokultūrinės paslaugos)	183 šeimų	180 šeimų	16 socialinių darbuotojų
		Transporto organizavimas	42 asmenys	50	1 socialinis darbuotojas
		Socialinės priežiūros paslaugos	x		x
		Pagalba į namus	124	120	1 socialinis darbuotojas, 11 lankomosios priežiūros darbuotojų
		Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	183 šeimų	180 šeimų	16 socialinių darbuotojų
		Kitos paslaugos	x		x
		Atvejo vadybos procesas	173	170	5 atvejo vadybininkai
		Pagalbos pinigai	17	15	1 socialinis darbuotojas
		Neįgaliųjų aprūpinimas techninės pagalbos priemonėmis	500	450	1 socialinis darbuotojas
		Socialinės globos paslaugos	x		x
		Dienos socialinė globa asmens namuose	55	55	2 socialiniai darbuotojai, 56 socialinio darbuotojo padėjėjų
				Dienos socialinė globa įstaigoje	18

		Ilgalaikė socialinė globa	28	27	2 socialiniai darbuotojai, 9 socialinio darbuotojo padėjėjai.
2.	Utenos šeimos ir vaiko gerovės centras	Bendrosios socialinės paslaugos (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, sociokultūrinės paslaugos)	60	40	6 socialiniai darbuotojai ir 12 socialinio darbuotojo padėjėjų
		Aprūpinimas būtiniaisiais daiktais (drabužiais, avalyne)	60	40	x
		Asmens higienos (pirties) paslaugos	10	10	x
		Socialinės priežiūros paslaugos	x		x
		Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	40	40	x
		Laikinas apnakvindinimas	5	8	x
		Intensyvi krizių įveikimo pagalba	30	35	x
		Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose	12	24	
		Pagalba globėjams	200 paslaugų gavėjų budintys globotojai	210 paslaugų gavėjų 2 budintys globotojai	5 socialiniai darbuotojai (globos koordinatoriai)
		Socialinės globos paslaugos	x		x
		Trumpalaikė socialinė globa	8	4	x
		Ilgalaikė socialinė globa	22	17	x
3.	Utenos vaikų ir jaunimo užimtumo centras	Bendrosios socialinės paslaugos	73	80	1 socialinis darbuotojas

		(informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, sociokultūrinės paslaugos)			
		Socialinės priežiūros paslaugos	x		x
		Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	77	80	x
		Psichosocialinė pagalba	60	60	1 psichologas, 1 socialinis pedagogas
		Vaikų dienos socialinė priežiūra	x	40	
4.	Utenos r. Sudeikių daugiafunkcis centras	Bendrosios socialinės paslaugos	x	x	x
		Asmens higienos (drabužių skalbimo) paslaugos	30	35	x
5.	Utenos socialinės globos namai	Socialinės globos paslaugos	x	x	16 socialinių darbuotojų, 70 socialinio darbuotojo padėjėjų
		Trumpalaikė socialinė globa	40	39	
		Ilgalaikė socialinė globa	285	280	
6.	Utenos rajono savivaldybės Leliūnų socialinės globos namai	Socialinės globos paslaugos	x	x	x
		Ilgalaikė socialinė globa	28	28	1 vyr. socialinis darbuotojas 2 socialiniai darbuotojai, 5 socialinio darbuotojo padėjėjai
7.	VšĮ Krizių centras „Angelų pieva“	Bendrosios socialinės paslaugos (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, sociokultūrinės paslaugos)	20	25	1 socialinis darbuotojas, 7 socialinio darbuotojo padėjėjai

		Maitinimo organizavimas (aprūpinimas maisto produktais)	80 asmenų/mėn.	90 asmenų/mėn.	
		Asmens higienos (pirties, skalbimo) paslaugos	20 asmenų/mėn.	20 asmenų/mėn.	
		Socialinės priežiūros paslaugos	x	x	
		Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas			
		Apgyvendinimas nakvynės namuose	20	25	
		Laikinas apnakvindinimas	7 asmenų/mėn.	7 asmenų/mėn.	
		Socialinės globos paslaugos	x	x	
		Ilgalaikė socialinė globa	35	24	
8.	VšĮ Utenos Kristaus žengimo į dangų parapijos globos namai	Socialinės globos paslaugos	x		x
		Ilgalaikė socialinė globa	23	28	1 socialinė darbuotoja, 1 socialinio darbuotojo padėjėjai
9.	VšĮ „Sveikatą į namus“	Bendrosios socialinės paslaugos (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, sociokultūrinės paslaugos)	10	20	1 socialinė darbuotoja, 1 socialinės darbuotojos padėjėja
		Maitinimo organizavimas (aprūpinimas maisto produktais iš „Maisto banko“)	370	400	
		Socialinės priežiūros paslaugos	x		

		Pagalba į namus	130	160	
10.	Utenos krašto žmonių su negalia sąjunga	Bendrosios socialinės paslaugos (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, sociokultūrinės paslaugos)	126	130	1 projekto vykdytojas
		Maitinimo organizavimas (nemokamas maitinimas, aprūpinimas maisto produktais)	87	90	
		Aprūpinimas būtiniaisiais daiktais (drabužiais, avalyne)	-	-	
		Asmens higienos (pirties) paslaugos	45	80	
		Transporto organizavimas	86	80	
		Socialinės priežiūros paslaugos	x		
		Pagalba į namus	12	-	
		Specialiojo transporto paslaugos	6	-	
		11.	Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Utenos Viltis“	Bendrosios socialinės paslaugos (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, sociokultūrinės paslaugos)	
Maitinimo organizavimas (nemokamas maitinimas, aprūpinimas maisto produktais, palydėjimas į	60			60	

		maitinimo įstaigą, pagalba valgant)			
		Aprūpinimas būtiniaisiais daiktais (drabužiais, avalyne)	25	25	
		Asmens higienos (pirties) paslaugos	20	25	
		Transporto organizavimas	30	30	
		Socialinės priežiūros paslaugos			
		Pagalba į namus	7	5	
		Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	49	32	
12.	VšĮ LASS Šiaurės rytų centro Utenos rajono filialas	Bendrosios socialinės paslaugos (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, sociokultūrinės paslaugos)	43	35	1 projekto vykdytojas
		Maitinimo organizavimas (aprūpinimas maisto produktais)	28	3	
		Transporto organizavimas	27	20	
		Socialinės priežiūros paslaugos	x		
		Pagalba į namus	5	5	
		Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	14	15	
13.	Utenos rajono kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų draugija	Bendrosios socialinės paslaugos (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, sociokultūrinės paslaugos)	33	30	2 projekto vykdytojai

		Socialinės priežiūros paslaugos	x	x	x
		Pagalba į namus	33	30	x
		Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	33	30	x
14.	Utenos rajono neįgaliųjų draugija	Bendrosios socialinės paslaugos (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, sociokultūrinės paslaugos)	50	50	3 projekto vykdytojai
		Socialinės priežiūros paslaugos	x	x	x
		Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	50	50	-
15.	VšĮ Nacionalinis socialinės integracijos institutas	Transporto paslaugos su asmeniniu asistentu	34	50	2 projekto vykdytojai
16.	Asociacija „Erelgymas“	Neįgaliųjų aktyvios ir sveikos gyvenamos skatinimas	x	40	2 projekto vykdytojai
17.	Saldutiškio bendruomenė	Socialinės priežiūros paslaugos			
		Pagalba į namus	10	8	-
		Vaikų dienos socialinė priežiūra	50	20	1 socialinis darbuotojas
18.	Utenos seniūnijos bendruomenė	Socialinės priežiūros paslaugos			
		Pagalba į namus	39	38	-
		Vaikų dienos socialinė priežiūra	x	20	1 socialinis darbuotojas
19.	Pačkėnų krašto bendruomenė	Socialinės priežiūros paslaugos			
		Vaikų dienos socialinė priežiūra	20	15	1 socialinis darbuotojas

20.	Sirutėnų krašto bendruomenė	Socialinės priežiūros paslaugos			
		Vaikų dienos socialinė priežiūra	18	16	1 socialinis darbuotojas
21.	Tauragnų krašto bendruomenė	Socialinės priežiūros paslaugos			
		Pagalba į namus	20	20	-
		Vaikų dienos socialinė priežiūra	22	12 akredituotų vietų	1 socialinis darbuotojas
22.	Užpalių „Lions – Liūtų“ klubo vaikų dienos centras	Socialinės priežiūros paslaugos			
		Vaikų dienos socialinė priežiūra	20	21	1 socialinis pedagogas
23.	Visuomeninė organizacija „Gelbėkit vaikus“ Utenos vaikų dienos centras „Draugystė“	Socialinės priežiūros paslaugos			2 socialiniai darbuotojai
		Vaikų dienos socialinė priežiūra	26	25	
24.	VšĮ Skudutiškio akademija	Socialinės priežiūros paslaugos			
		Vaikų dienos socialinė priežiūra	26	15	1 socialinis pedagogas
25.	Maltos ordino tarnyba	Socialinės priežiūros paslaugos			
		Pagalba į namus	30	15	x
		Vaikų dienos socialinė priežiūra	15	20	1 socialinis pedagogas
26.	Utenos rajono Daugailių bendruomenė	Socialinės priežiūros paslaugos			
		Vaikų dienos socialinė priežiūra	34	15	1 socialinis pedagogas, 1 socialinis darbuotojas
27.	Utenos rajono Klykių bendruomenė	Socialinės priežiūros paslaugos			
		Pagalba į namus	12	13	-

28.	Sudeikių bendruomenė	Pagalba į namus	13	13	-
29.	Bendruomenė „Užpalėnų krivūlė“	Pagalba į namus	10	10	-

Šaltinis: Socialines paslaugas teikiančių įstaigų ir organizacijų duomenys, 2021 m.

Be šių aukščiau išvardintų socialinių paslaugų įstaigų ir organizacijų, socialinės paslaugos teikiamos ir kitose savivaldybės įstaigose, kurių pagrindinė veikla nėra socialinių paslaugų teikimas: Utenos rajono psichologinėje pedagoginėje tarnyboje, Utenos pirminės sveikatos priežiūros centro VŠĮ Psichikos sveikatos centre, mokyklose – vaikų darželiuose ir mokyklose. Čia dirbantys socialiniai darbuotojai rūpinasi ugdymo įstaigų nelankančiais, turinčiais elgesio problemų vaikais, socialinę riziką patiriančių šeimų vaikai.

6. Savivaldybės galimybių teikti socialines paslaugas ir socialinių paslaugų poreikio įvertinimas

Socialinių paslaugų teikimo ir finansavimo iš savivaldybės biudžeto mastas Utenos rajono gyventojams pateikiamas Savivaldybės galimybių teikti socialines paslaugas ir socialinių paslaugų poreikio įvertinimas (absoliutūs dydžiai) pateikiami 14 lentelėje.

14 lentelė

Savivaldybės galimybių teikti socialines paslaugas ir socialinių paslaugų poreikio įvertinimas

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes	Asmenų (šeimų) skaičius, kuriems socialinių paslaugų poreikis 2020 m.		Paslaugų gavėjų skaičius 2020 m.	1000 gyventojų tenka vietų (2020 m. 37073 gyventojai)	Iš jų finansuoja savivaldybė
		Įvertintas	Nepatenkintas			
1	2	3	4	5	6	7
1.	Ilgalaikė socialinė globa	299	-	299	8,1	299
	suaugusiems ir senyvo amžiaus asmenims	231	-	231	6,2	231
	vaikams	68	-	68	1,8	68
2.	Trumpalaikė socialinė globa	6	-	6	0,2	6
	suaugusiems	3	-	3	0,1	3
	vaikams	3	-	3	0,1	3
3.	Dienos socialinė globa	73	-	73	2,0	73
	institucijoje	18	-	18	0,5	18
	asmens namuose	55	-	55	1,5	55
4.	Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose	12	-	12	0,3	12
5.	Socialinių įgūdžių ugdymas ir	Apie 500 asmenų	-	Apie 500 asmenų	13,5	Apie 500 asmenų

	palaikymas					
	asmens (šeimos namuose)	183 šeimos	-	183 šeimos	-	183 šeimos
	institucijoje	73	-	73	2,0	73
6.	Pagalba į namus	257	-	257	6,9	257
8.	Specialiojo transporto paslaugos	112	-	112	3,0	112
9.	Neįgaliųjų aprūpinimas techninėmis pagalbos priemonėmis	500	-	500	13,5	500
10.	Būsto pritaikymas neįgaliesiems	9	-	9	0,2	9
11.	Laikinas apnakvindinimas	21	-	21	0,6	21
12.	Apgyvendinimas nakvynės namuose	45	-	45	1,2	45
13.	Maitinimo organizavimas	173	9	173	4,7	173
14.	Asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas	41	5	41	1,1	41
15.	Pagalba globėjams (rūpintojams), budintiems globotojams, tėviams ir šeimynų dalyviams ar besirengiantiems jais tapti	200	-	200	5,4	

Šaltinis: Socialines paslaugas teikiančių įstaigų, Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyriaus duomenys

Apibendrinant galima teigti, kad dienos socialinė globa dienos centruose ar asmens namuose yra viena iš galimybių tenkinti neįgaliųjų ir senų žmonių socialinės globos poreikius, tačiau ne visuomet šių paslaugų pakanka. 2020 m. buvo maksimaliai tenkinamas ilgalaikės socialinės globos paslaugų poreikis. Daugiausia buvo suteikta bendrųjų paslaugų. Buvo teiktos specialiojo transporto organizavimo paslaugos, pagalba į namus, dienos socialinės globos paslaugos institucijoje ir kliento namuose, socialinės priežiūros paslaugos socialinę riziką patiriančioms šeimoms. Socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugų asmens namuose teikimas paslaugų gavėjų skaičiumi nežymiai kito. Vaikams iš socialinę riziką patiriančių šeimų bei jų tėvams, socialiai remtinų šeimų vaikams bei jų tėvams paslaugos teiktos ir vaikų dienos centruose.

6.1. Savivaldybės organizuojamų socialinių paslaugų analizė

Savivaldybės organizuojamų socialinių paslaugų situaciją įvertinti galima vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. sausio 20 d. įsakymu Nr. A1-23 „Dėl Socialinių paslaugų išvystymo normatyvų patvirtinimo“ patvirtintais Socialinių paslaugų išvystymo normatyvais. Žemiau esančioje 15 lentelėje atsispindi Utenos rajono gyventojams tenkančių socialinių paslaugų santykis, vertinant pagal normatyvuose nustatytus socialinių paslaugų poreikius.

6.1.1. Socialinės paslaugos ir jų gavėjai Utenos r. 2020 m. pagal nustatytus normatyvus

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes	10 000 gyventojų tenka		37073 gyventojų tenka	
		vieta ¹	gavėjų ²	vieta ¹	gavėjų ²
1.	Senyvo amžiaus asmenys ir jų šeimos				
1.1.	Pagalba į namus	x	40	x	257
1.2.	Dienos socialinė globa / integrali pagalba į namus	x	7	x	55
1.3.	Dienos socialinė globa ir socialinė priežiūra įstaigoje (socialinių paslaugų centre, dienos centre, šeimos paramos centre, paramos šeimai tarnyboje, krizių centre ir kt.)	x	60 (kartu su 2.3 papunktyje nurodytais gavėjais)	x	0
1.4.	Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose	2	x	-	x
1.5.	Trumpalaikė socialinė globa	1,2	x	3	3
1.6.	Ilgalaikė socialinė globa	20	x	231	231
2.	Suaugę asmenys su negalia ir jų šeimos				
2.1.	Pagalba į namus, socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas asmens (šeimos) namuose	x	10	x	x
2.2.	Dienos socialinė globa / integrali pagalba į namus	x	4	2	2
2.3.	Dienos socialinė globa ir socialinė priežiūra įstaigoje (socialinių paslaugų centre, dienos centre, šeimos paramos centre, paramos šeimai tarnyboje, krizių centre ir kt.)	x	60 (kartu su 1.3 papunktyje nurodytais gavėjais)	20	18
2.4.	Trumpalaikė socialinė globa	1,5	x	3	3
2.5.	Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose	4	x	24	12
2.6.	Ilgalaikė socialinė globa:				
2.6.1.	grupinio gyvenimo namuose	2	x	0	x

2.6.2.	socialinės globos namuose	7	x	231	x
3.	Šeimos ir vaikai				
3.1.	Šeimos socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas jos namuose	x	43	x	183
3.2.	Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas socialinės priežiūros centre (dienos centre, socialinių paslaugų centre, vaikų dienos centre, paramos šeimai centre ir kt.):				
3.2.1.	vaikų	x	30	x	285
3.2.2.	šeimų	x	26	x	183
3.3.	Šeimos apgyvendinimas laikino gyvenimo namuose (įstaigoje motinoms ir vaikams, krizių centre ir kt.), savarankiško gyvenimo namuose	3,5 (kartu su 4.2 papunktyje nurodytais gavėjais)	x	20	12
3.4.	Pagalba globėjui (rūpintojui), įvaikintojui	x	4,5	x	212
3.5.	Dienos socialinė globa / integrali pagalba į namus ir pagalba į namus vaikui su negalia (jo šeimai)	x	1	x	0
3.6.	Dienos socialinė globa ir socialinė priežiūra įstaigoje (socialinių paslaugų centre, dienos centre, šeimos paramos centre, paramos šeimai tarnyboje ir kt.) vaikui su negalia	11	x	0	x
3.7.	Trumpalaikė socialinė globa vaikui su negalia	2	x	0	x
3.8.	Ilgalaikė socialinė globa vaikui su negalia:				
3.8.1.	grupinio gyvenimo namuose	0,3	x	0	x
3.8.2.	socialinės globos namuose	0,2	x	2	x
3.9.	Ilgalaikė (trumpalaikė) socialinė globa likusiam be tėvų globos vaikui:				
3.9.1.	šeimynoje	2	x	40	x
3.9.2.	bendruomeniniuose vaikų globos namuose	4	x	29	x
3.9.3.	vaikų socialinės globos namuose	2	x	0	x

3.10.	Apgyvandinimas savarankiško gyvenimo namuose be tėvų globos likusiems jaunuoliams, paliekantiems institucinę globą	0,2	x	0	x
4.	Socialinę riziką patiriantys suaugę asmenys				
4.1.	Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas asmens namuose, socialinės priežiūros centruose (dienos centre, socialinių paslaugų centre, krizių centre, paramos šeimai centre ir kt.)	x	8	x	73
4.2.	Asmens apgyvendinimas laikino gyvenimo namuose (įstaigoje motinoms ir vaikams, krizių centre ir kt.), savarankiško gyvenimo namuose	3,5 (kartu su 3.3 papunktyje nurodytais gavėjais)	x	12	x
4.3.	Apgyvandinimas nakvynės namuose ir laikino apnakvindinimo vietose	5,5	x	45	x
4.4.	Trumpalaikė socialinė globa psichologinės bei socialinės reabilitacijos įstaigoje	1,5	x	0	x

¹ Vietų skaičius socialinių paslaugų įstaigoje.

² Vidutinis gavėjų skaičius per mėnesį.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nustatyti normatyvai ir socialines paslaugas teikiančių įstaigų duomenys.

Kai kurie savivaldybės socialinių paslaugų išvystymo normatyvai neatitinka patvirtintų normatyvų – nesant socialinių paslaugų poreikio, savivaldybė neorganizuoja dienos socialinės globos institucijoje, trumpalaikės globos, ilgalaikės globos vaikams su negalia ar pagalbos į namus vaikams su negalia.

Utenos rajone 2020 m. nebuvo teikiamos socialinės priežiūros paslaugos socialinės priežiūros centruose senyvo amžiaus asmenims, vaikams su negalia; apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose paslaugos (senų žmonių, suaugusių asmenų su negalia, be tėvų globos likusių vaikų ar sulaukusių pilnametystės asmenų (iki 21 m.) po institucinės vaiko socialinės globos); dienos socialinės globos paslaugos vaikams su negalia; pagalba į namus vaikams su negalia ir jų šeimoms; trumpalaikė globa vaikams su negalia, šeimos nariams, globėjams, rūpintojams, dėl tam tikrų priežasčių (ligos, komandiruotės, atostogų, šeimos ar darbo išsipareigojimų ir kt.) laikinai ar darbo savaitę negalintiems prižiūrėti asmenų, kuriems reikalinga nuolatinė priežiūra, – „atokvėpio“ paslaugos ar tęstinės socialinės paslaugos darbo savaitę (paromis); socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas vaikams su negalia ir jų šeimoms, suaugusiems asmenims su negalia ir jų šeimoms, senyvo amžiaus asmenims ir jų šeimoms, trumpalaikė socialinė globa psichologinės bei socialinės reabilitacijos įstaigoje.

Pasikeitus Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai pavaldžių socialinės globos namų nuostatams, nuo 2019 m. sausio 1 d. pasikeitė situacija šiose įstaigose globos paslaugas pageidaujantiems gauti darbingo amžiaus asmenims, turintiems proto negalią ar psichikos sutrikimų: jiems turi būti nustatytas 0–40 procentų darbingumo lygis ir specialusis nuolatinės slaugos ar specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis. Atsižvelgiant į tai, daliai asmenų su proto negalia, kuriems nėra nustatyti specialieji poreikiai, nebelieka galimybių teikti ilgalaikės socialinės globos paslaugas, todėl būtina planuoti savarankiško gyvenimo namų steigimą šiems asmenims.

Utenos rajone 2020 m. socialinės paslaugos buvo teikiamos senyvo amžiaus asmenims, suaugusiems asmenims su negalia, vaikams, likusiems be tėvų globos, socialinę riziką patiriantiems asmenims, socialinę riziką patiriančiose šeimose augantiems vaikams.

Senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems asmenims su negalia buvo teikiamos pagalbos į namus paslaugos ar skiriami pagalbos pinigai, transporto paslaugos, dienos socialinės globos paslaugos namuose, sudarant sąlygas, kad žmonės kuo ilgiau gyventų jiems įprastoje aplinkoje. Asmenys, kuriems jau nepakako socialinių paslaugų namuose, buvo siunčiami į stacionarias socialinės globos įstaigas, kuriose jiems teikiama ilgalaikė socialinė globa.

7. Socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius savivaldybėje 2020 m.

16 lentelė

Socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius savivaldybėje

Eil. Nr.	Įstaigos	Socialinių darbuotojų skaičius 2020 m.		Socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius 2020 m.
		Iš viso	Iš jų finansuojamų iš valstybės biudžeto	
1.	Socialinių paslaugų įstaigose	66	44	175
1.1.	biudžetinėse	66	44	175
1.2.	viešosiose	4	-	8
2.	Savivaldybės administracijoje	11	1	-
	Iš viso:	82	45	183

Šaltinis: Socialines paslaugas teikiančių įstaigų, Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyriaus duomenys

8. Ankstesnių metų socialinių paslaugų plano įgyvendinimo rezultatų trumpa apžvalga

2020 m. socialinių paslaugų plane buvo patvirtintos prioritetinių paslaugų rūšys:

1. Dienos socialinės globos bei socialinės priežiūros paslaugos senyvo amžiaus asmenims bei asmenims su negalia jų namuose, siekiant sumažinti ilgalaikės socialinės globos institucijoje poreikį;
2. Socialinės priežiūros paslaugos socialinę riziką patiriantiems vaikams bei šeimoms (ypač vaikų dienos centrų paslaugos kaimo vietovėse);
3. Socialinės globos paslaugos asmenims su negalia bei senyvo amžiaus asmenims.

Visos plane numatytos prioritetinės paslaugos buvo teikiamos Utenos rajono gyventojams. Prioritetinės paslaugų gavėjų grupės buvo: senyvo amžiaus asmenys, socialinę riziką patiriančios šeimos, likę be tėvų globos vaikai. Vykdoma teikiamų socialinių paslaugų kontrolę, lankytos šeimos, kurioms taikoma atvejo vadyba, ir pagalbos į namus ir dienos socialinės globos namuose paslaugų gavėjai.

2020 metais ypač padaugėjo Utenos rajono socialinių paslaugų centro organizuojamos dienos socialinės globos paslaugos asmenų namuose gavėjų skaičius. Dienos socialinės globos paslaugų namuose poreikis rajone kasmet auga. Daugeliui asmenų su sunkia negalia šios paslaugos yra alternatyva ilgalaikės socialinės globos paslaugoms. Visiškai tenkinamas buvo asmenų su sunkia negalia paslaugų poreikis, nes jiems paslaugos buvo teikiamos iš valstybės biudžeto specialiosios tikslinių dotacijų lėšų bei jų pačių mokesčio už paslaugas dalies.

Nuo 2018 m. Utenos rajono socialinių paslaugų centras vykdo Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis finansuojamą projektą „Integruotų socialinės globos ir slaugos paslaugų teikimas asmenims namuose Utenos rajono savivaldybėje“. Projekto tikslas – suteikti integraciją pagalbą (socialinę globą ir slaugą) neįgaliesiems darbingo amžiaus ir senyvo amžiaus asmenims bei konsultacinę pagalbą jų šeimų nariams. Yra suburtos mobilios komandos, aprūpintos darbui reikalingais automobiliais, įranga, sanitarinėmis ir higienos priemonėmis. Projekto vykdytojai integraciją pagalbą teikia Utenos miesto ir Utenos rajono (kaimiškų vietovių) gyventojams. Projekto vykdytojai dirba su darbingo ir senyvo amžiaus asmenimis, turinčiais sunkią negalią.

Atsižvelgiant į šalyje susiklosčiusią ekstremalią situaciją dėl sparčiai plintančios COVID-19 pandemijos, 2020 m. Utenos rajono savivaldybės gyventojams organizuotos papildomos socialinės paslaugos: lankomosios priežiūros darbuotojo teikiama socialinė paslauga, užtikrinanti būtinuosius asmens poreikius, t. y. maisto produktų, medikamentų, higienos produktų pirkimo ir pristatymo paslaugas (trukmė iki 1 val.) asmenims nuo 65 metų, kurie negauna socialinių paslaugų Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka ir priklauso didesnės rizikos grupei susirgti COVID-19. 2020 metais šia socialine paslauga pasinaudojo 40 gyventojų.

Įgyvendinant Europos Sąjungos struktūrinių fondų bendrai finansuojamą projektą „Kompleksinės paslaugos šeimai Utenos rajone“, Utenos rajono socialinių paslaugų centras 2020 m. pradėjo teikti asmeninio asistento paslaugas fizinę ir kompleksinę negalią turintiems asmenims nuo 16 metų iki pensinio amžiaus. Numatyta, kad bus teikiamos asmeninio asistento paslaugos 12 asmenų.

Nuo 2020 m. liepos 1 d. pakeistas Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas, kuriuo įteisintas vaikų dienos socialinės priežiūros akreditavimas. Nuo 2021 m. sausio 1 d. teikiama tik akredituota vaikų dienos socialinė priežiūra, todėl įstaigos, pageidaujančios teikti šią paslaugą ir gauti finansavimą iš savivaldybės, turėjo pateikti prašymus dėl akreditacijos 2020 m. spalio–lapkričio mėn. Savivaldybės administracija priėmė sprendimus dėl teisės teikti akredituotą vaikų socialinę priežiūrą suteikimo.

Nuo 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos vaiko teisių pagrindų įstatymo ir Socialinių paslaugų katalogo pakeitimams pradėtos teikti paslaugos vaikams, kuriems nustatytas apsaugos poreikis kartu su vaiko teisėtu atstovu, paslauga jiems teikiama Utenos šeimos ir vaiko gerovės centre. Įvertinus tokių paslaugų poreikį 2021 m. rengiamasi teikti šias paslaugas didesne apimtimi, todėl nuo 2021 m. plečiama apgyvendinimo krizių centre paslauga.

Tęsiamas budinčių globotojų, prižiūrinių vaikų, likusius be tėvų globos, skaičiaus didinimas, ne tik ieškant per Utenos šeimos ir vaiko gerovės centrą, bet ir sudarant socialinių paslaugų finansavimo sutartį.

Užtikrintas būsto ir aplinkos pritaikymas neįgaliesiems; neįgaliųjų socialinės integracijos srityje veikiančios nevyriausybinių organizacijų skatinamos prisidėti prie socialinių paslaugų, socialinės reabilitacijos paslaugų teikimo, priklausomybių nuo alkoholio ir narkotinių medžiagų vartojimo mažinimo, Smurto artimoje aplinkoje, programų įgyvendinimas.

Siekiant užtikrinti Baziniame paslaugų šeimai pakete nustatytą 14 šeimos stiprinimo paslaugų prieinamumą ir kokybę savivaldybėje parengtas Utenos rajono savivaldybės 2020-2023 metų koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų plėtros planas (toliau – Koordinuotai teikiamų paslaugų planas). Koordinuotų paslaugų planas patvirtintas Utenos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2020 m. rugpjūčio 24 d. įsakymu AĮ-921 „Dėl Utenos rajono savivaldybės 2020-2023 metų koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų plėtros plano patvirtinimo“.

Paslaugų prieinamumas ir paslaugų plėtros poreikis vertintas vadovaujantis Baziniame paslaugų šeimai pakete nustatytais paslaugų išvystymo normomis ir paslaugų teikimo 2017, 2018, 2019 metais statistiniais duomenimis.

Plėtojant trūkstamas bei nepakankama apimtimi teikiamas, tačiau reikalingas švietimo pagalbos, socialinės ir sveikatos priežiūros paslaugas:

2020 metais Utenos Kraštonos progimnazijos „Vermės“ skyriuje pradėtos teikti vaikų su dideliais ir labai dideliais specialiaisiais ugdymosi poreikiais ar kompleksine negalia dienos priežiūros mokslo metų eigoje, vasaros ir mokymosi atostogų metu paslaugas.

Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Utenos Viltis“ organizavo 5 dienų vasaros poilsio stovyklą vaikams ir jų tėvams, stovykla finansuota valstybės biudžeto lėšomis.

Padidintas tėvystės įgūdžių mokymų prieinamumas, išplėtojant programų pasirinkimo galimybes. 2020 m. lapkričio 4 d. Utenos rajono savivaldybės administracija, Higienos institutas ir Utenos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras pasirašė bendradarbiavimo sutartį Nr. SE17/S9-144 dėl dalyvavimo projekte „Programos „Neįtikėtini metai“ pritaikymas ir įgyvendinimas Lietuvoje“, kurio metu bus parengti 2 grupių vadovai vesti tėvystės įgūdžių mokymus tėvams, auginantiems vaikus nuo 3 iki 6 m. amžiaus.

2020 m. Utenos rajono savivaldybės biudžeto lėšomis finansuotas Visuomeninės organizacijos Utenos tėvų asociacija projektas, kuris sudarė galimybę tėvams, auginantiems 12-17 metų amžiaus vaikus tėvystės įgūdžių mokytis pagal STEP programą.

2020 m. Utenos rajono savivaldybės biudžeto lėšomis finansuotas smurtinio elgesio keitimo mokymų pagal DADV programą projektas. Projektą įgyvendino Utenos apskrities vyrų krizių centras. Programos tikslas - pagalba keičiant smurtaujančių vyrų destruktivyvų elgesį, smurtines reakcijas ir taip padėti apsaugoti smurto auką nuo pakartotinės agresijos.

Utenos rajono savivaldybėje vykdomas nuoseklus perėjimas nuo institucinės globos prie bendruomenėje teikiamų paslaugų.

2020 m. buvo vykdomas Europos regioninės plėtros fondo ir savivaldybės biudžeto lėšomis bendrai finansuojamo projekto „Bendruomeninių vaikų globos namų ir vaikų dienos centrų tinklo plėtra Utenos rajono savivaldybėje“ įgyvendinimas. Projekto tikslas - įkurti BVGN Utenos mieste ir įsteigti naują VDC Utenos rajone. Įgyvendinant projektą 2020 m. įsigytas būstas bendruomeniniams vaikų globos namams steigti. Vykdyti būsto pritaikymo neįgaliesiems darbai.

2020 m. sausio mėn. įsteigtas Utenos seniūnijos bendruomenės vaikų dienos centras, kuris įsikūrė Biliakiemio kultūros centro patalpose. Projekto lėšomis 2020 m. vyko vaikų dienos centro patalpų remonto darbai, pritaikant jas neįgaliųjų poreikiams. Didinant vaikų dienos centrų kaimo vietovėse paslaugų prieinamumą, vaikai, gyvenantys Kuktiškių seniūnijoje bei Utenos rajone, į Biliakiemio vaikų dienos centrą yra pavežami Utenos seniūnijos bendruomenės autobusiuku.

Siekiant gerinti socialinių paslaugų srities darbuotojų profesionalumą bei didinti jų veiklos efektyvumą, organizuotos supervizijos, kur mokymasis vyko aptariant su darbu susijusias aktualias bei krizines situacijas ir kartu sprendžiant kylančias problemas bei konfliktus. Toks mokymasis

padeda išgryninti specialistų vaidmenis, tarpinstitucinio bendradarbiavimo tikslus ir užduotis. Supervizijose dalyvavo dvi tarpinstitucinės specialistų komandos. I komanda - specialistai, dirbantys su senais, neįgaliais, globojamais asmenimis, 11 asmenų. II komanda – specialistai, dirbantys su vaikais, jaunimu, šeimomis, globojamais vaikais, 10 asmenų.

Stiprinant tarpinstitucinį bendradarbiavimą per 2020 metus organizuoti 5 tarpinstituciniai pasitarimai dėl švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų vaikui ir šeimai prieinamumo ir kokybės.

2021 m. metais svarbu išlaikyti teikiamų socialinių paslaugų įvairovę bei apimtį. Didėjant socialinių paslaugų poreikiui bei siekiant geresnės teikiamų paslaugų kokybės, turi būti plečiamas ne tik socialinių paslaugų įstaigų tinklas, bet ir užtikrinama bendruomenės, organizacijų, ginančių žmonių socialinių grupių interesus ir teises, pagalba.

III SKYRIUS UŽDAVINIAI IR PRIEMONIŲ PLANAS

9. Prioritetinės socialinių paslaugų plėtros kryptys

Atsižvelgiant į Utenos rajono socialinę demografinę situaciją, išskiriamos prioritetinės socialinių paslaugų gavėjų grupės, kurioms reikia teikti ar plėsti socialines paslaugas:

1. asmenys su negalia;
2. senovo amžiaus asmenys;
3. socialinę riziką patiriančios šeimos;
4. likę be tėvų globos vaikai.

Siekiant gerinti socialinių paslaugų infrastruktūrą ir užtikrinti geros kokybės socialinių paslaugų teikimą, numatomos šios prioritetinės socialinių paslaugų kryptys:

1. Socialinės priežiūros (pagalbos į namus) paslaugų teikimas neįgaliesiems ir senovo amžiaus asmenims, skatinant nevyriausybinių organizacijų įsitraukimą į paslaugų teikimą.
2. Dienos socialinės globos bei socialinės priežiūros paslaugos senovo amžiaus asmenims bei neįgaliesiems jų namuose, siekiant sumažinti ilgalaikės socialinės globos institucijoje poreikį.
3. Kompleksinių paslaugų šeimai teikimas bendruomeniniuose šeimoms namuose.
4. Socialinės priežiūros paslaugos socialinę riziką patiriantiems vaikams bei šeimoms (ypač vaikų dienos centrų paslaugos kaimo vietovėse);
5. Trumpalaikės socialinės globos (atokvėpio) paslaugų asmenims su negalia, senovo amžiaus neįgaliesiems, vaikams su negalia teikimas.
6. Grupinio gyvenimo namų įkūrimas asmenims su kompleksine negalia.
7. Bendruomeninių paslaugų plėtra.

10. Priemonių planas

17 lentelė

Socialinių paslaugų priemonių planas 2021 m.

1 tikslas, įrašytas Socialinių paslaugų plano I skyriuje Užtikrinti ir plėtoti nestacionarias paslaugas kaip alternatyvą stacionarioms socialinėms paslaugoms				
Uždaviniai	Priemonės	Lėšos, Eur, finansavimo šaltiniai	Atsakingi vykdytojai	Laukiamas rezultatas
1. Užtikrinti socialinių paslaugų teikimą	1.1. Plėtoti transporto organizavimo paslaugų teikimą socialinių paslaugų gavėjams	Savivaldybės biudžeto lėšos	Utenos rajono socialinių paslaugų centras	112 Utenos rajono asmenų su negalia galės pasinaudoti transporto

rajono gyventojams			Utenos krašto žmonių su negalia sąjunga	organizavimo paslaugomis
	1.2. Pagalbos į namus paslaugų teikimas atsižvelgiant į nustatytus poreikius ir finansines galimybes	Savivaldybės biudžeto lėšos	Utenos rajono socialinių paslaugų centras	Pagalbos į namus paslaugas gaus 120 senyvo amžiaus asmenų bei asmenų su negalia
	1.3. Skirti pagalbos pinigų nesant galimybei teikti pagalbos į namus paslaugas	Savivaldybės biudžeto lėšos	Utenos rajono socialinių paslaugų centras	Pagalbos pinigų gaus 15 socialinių paslaugų gavėjų
	1.4. Tęsti socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektų finansavimą	Valstybės biudžeto lėšos, savivaldybės biudžeto lėšos	Savivaldybės administracija, NVO	Bus finansuojami projektai, pagal kuriuos asmenims su negalia bus teikiamos įvairios paslaugos ir organizuojamos įvairios veiklos
	1.5. Stiprinti nevyriausybinį organizacijų veiklą, teikiant pagalbą asmenims su negalia, taip pat asmenims, patiriantiems socialinę atskirtį	Savivaldybės biudžeto lėšos	Savivaldybės administracija, NVO	NVO teiks Utenos rajono gyventojams bendrąsias ir specialiąsias socialines paslaugas; socialinės reabilitacijos paslaugas
	1.6. Užtikrinti mažas pajamas gaunančių asmenų (šeimų) galimybę gauti nemokamą maitinimą ir asmens higieną	Savivaldybės biudžeto lėšos	VšĮ Krizių centras „Angelų pieva“	Nemokamo maitinimo ir asmens higienos paslaugas gaus 110 asmenų kas mėnesį
	1.7. Finansuoti teikiamas intensyvios krizių įveikimo pagalbos, laikino apnakvindinimo, apgyvendinimo krizių centre paslaugas socialinę riziką patiriančioms šeimoms, jose augantiems vaikams ir asmenims, atsidūrusiems krizinėje situacijoje, šeimynose bei kitose institucijose	Savivaldybės biudžeto lėšos	Utenos šeimos ir vaiko gerovės centras	Intensyvios krizių įveikimo pagalbos, apgyvendinimo krizių centre, laikino apnakvindinimo paslaugas gaus 24 socialinę riziką patiriančios šeimos

1.2. Tęsti socialinės priežiūros paslaugų teikimą šeimoms patiriančioms socialinę riziką ir jose augantiems vaikams	1.2.1. Socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugų teikimas socialinę riziką patiriančioms šeimoms ir jose augantiems vaikams	Valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos Savivaldybės biudžeto lėšos	Utenos rajono socialinių paslaugų centras, Utenos vaikų ir jaunimo užimtumo centras, seniūnijos	Socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos bus teikiamos 180 socialinę riziką patiriančių šeimų
1.3. Užtikrinti būsto ir (ar) aplinkos pritaikymo neįgaliesiems programos vykdymą savivaldybėje	1.3.1. Būsto ir (ar) aplinkos pritaikymo neįgaliesiems poreikio nustatymas	-	Savivaldybės administracija	Bus žinomas būsto ir (ar) aplinkos pritaikymo poreikis (bus pritaikomi būstai 10 asmenų su negalia poreikiams)
	1.3.2. Būsto ir (ar) aplinkos pritaikymo neįgaliesiems darbų atlikimo organizavimas ir apmokėjimas už atliktus darbus	Valstybės biudžeto lėšos: 42,8 tūkst. Eur, ir savivaldybės biudžeto lėšos: 49,3 tūkst. Eur.	Savivaldybės administracija	Būstas ir (ar) aplinka bus pritaikoma 10 asmenų (vienam iš jų - vaikui su sunkia negalia)
1.4. Organizuoti maisto teikimą iš ES intervencinių atsargų labiausiai nepasiturintiems Utenos rajono gyventojams	1.4.1. Paramos maisto produktais labiausiai skurstantiems gyventojams programos įgyvendinimas	-	Savivaldybės administracija, Maisto bankas	Numatomas gavėjų skaičius apie 2700
1.5. Užtikrinti socialinių paslaugų plėtros ir kokybės gerinimo vykdymą savivaldybėje	1.5.1. Tęsti socialinių paslaugų bendruomenėje projektų finansavimą	Savivaldybės biudžeto lėšos	Savivaldybės administracija, NVO	Bus finansuojami projektai, pagal kuriuos asmenims su negalia bus teikiamos įvairios paslaugos ir organizuojamos įvairios veiklos
	1.5.2. Teikti asmeninio asistento paslaugas	ES lėšos	Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyrius, Utenos rajono socialinių paslaugų centras	15 darbingo amžiaus asmenų su negalia bus suteiktos asmeninio asistento paslaugos

	1.5.3. Organizuoti veiklas ir pritraukti bendruomenę dalyvaujant ESSFA finansuojamame projekte „Pokyčių keliu“.	ESSFA lėšos	Utenos šeimos ir vaiko gerovės centras	Lėšų įsisavinimas pagal mokėjimų grafiką suderinta su ESSFA. Mokymų organizavimas, apgyvendinimo paslaugos įgyvendinimas smurtą patyrusiems, priklausomybes turintiems bei iš įkalinimo įstaigų grįžusiems asmenims.
	1.5.4. Finansuoti vaikų dienos centrų veiklą	Valstybės ir savivaldybės biudžeto lėšos	Savivaldybės administracija, NVO	11 akredituotų vaikų dienos centrų teiks 204 vaikams socialinės priežiūros paslaugas

2 tikslas, įrašytas Socialinių paslaugų plano I skyriuje

Užtikrinti esamo socialinės globos paslaugų poreikio tenkinimą rajono gyventojams

2.1. Organizuoti kokybiškų ilgalaikės, trumpalaikės, dienos socialinės globos paslaugų teikimą vaikams, asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims	2.1.1. Finansuoti kokybiškų ilgalaikės, dienos socialinės globos paslaugas Utenos rajono savivaldybės gyventojams	Valstybės ir savivaldybės biudžeto lėšos, paslaugų gavėjų lėšos	Savivaldybės administracija, socialinės globos paslaugas teikiančios institucijos	Kokybiškos socialinės globos paslaugos bus teikiamos asmenims, kuriems nustatytas šių paslaugų poreikis
	2.1.2. Finansuoti ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas be tėvų globos likusiems vaikams bei socialinės rizikos vaikams	Valstybės ir savivaldybės biudžeto lėšos	Savivaldybės administracija, Utenos šeimos ir vaiko gerovės centras, šeimynos	Trumpalaikės ir ilgalaikės globos paslaugas socialinės globos įstaigose bei šeimynose gaus apie 60 tėvų globos netekusių vaikų

	2.1.3. Finansuoti dienos socialinės globos paslaugas (institucijoje) asmenims su negalia	Valstybės ir savivaldybės biudžeto lėšos, paslaugų gavėjų lėšos	Savivaldybės administracija, Utenos rajono socialinių paslaugų centras	Dienos globos paslaugas socialinės globos įstaigose gaus apie 20 asmenų su negalia
	2.1.5. Finansuoti apgyvendinimo krizių centre ir nakvynės namuose (laikino apnakvindinimo) paslaugas socialinės rizikos asmenims ir šeimoms	Savivaldybės biudžeto lėšos, paslaugų gavėjų lėšos	Savivaldybės administracija	Paslaugas VšĮ Krizių centre „Angelų pieva“ gaus iki 32 socialinę riziką patiriančių asmenų kiekvieną mėnesį, Utenos šeimos ir vaiko gerovės centre - pagal poreikį
2.2. Didinti socialinės globos paslaugų aprėptį ir prieinamumą	2.2.1. Plėtoti dienos socialinės globos paslaugas asmens namuose asmenims su sunkia negalia kaimiškose vietovėse asmens namuose	Valstybės biudžeto lėšos, socialinių paslaugų gavėjų lėšos	Savivaldybės administracija, Utenos rajono socialinių paslaugų centras	Suaugusiems ir senyvo amžiaus asmenims su sunkia negalia bus teikiamos dienos socialinės globos paslaugos namuose (apie 55 asmenų per mėnesį)
	2.2.2. Teikti integralios pagalbos paslaugas asmenims su sunkia negalia jų namuose	Valstybės biudžeto lėšos, socialinių paslaugų gavėjų lėšos	Utenos rajono socialinių paslaugų centras	Darbingo amžiaus ir senyvo amžiaus asmenims su sunkia negalia mobilios komandos teiks integralios pagalbos paslaugas 50 asmenų namuose
3 tikslas, įrašytas Socialinių paslaugų plano I skyriuje Gerinti teikiamų socialinių paslaugų kokybę bei užtikrinti informacijos apie socialines paslaugas prieinamumą gyventojams				
3.1. Vykdyti teikiamų socialinių paslaugų kokybės kontrolę (stebėseną)	3.1.1. Socialinės priežiūros paslaugų teikimo kokybės kontrolė	Nereikės	Savivaldybės administracija	Užtikrinta įstaigų teikiamų socialinės priežiūros kokybė bei suformuota bendrą keliamų reikalavimų

				taikymo praktika savivaldybėje
	3.1.2. Pagalbos į namus paslaugų teikimo kokybės kontrolė	Nereikės	Savivaldybės administracija, seniūnijos, Utenos rajono socialinių paslaugų centras	Pagal galimybes bus aplankyti paslaugų gavėjai, atliktas kasmetinis poreikių paslaugoms vertinimas
	3.1.3. Dienos socialinės globos asmens namuose ir institucijoje paslaugų teikimo kokybės kontrolė	Nereikės	Savivaldybės administracija, Utenos rajono socialinių paslaugų centras	Bus atliktas kasmetinis poreikio paslaugoms vertinimas
3.2. Užtikrinti socialines paslaugas teikiančių darbuotojų kvalifikacijos kėlimą	3.2.1. Dalyvavimas mokymuose, seminaruose socialinių paslaugų teikimo klausimais	Savivaldybės biudžeto ir valstybės biudžeto lėšos	Socialines paslaugas teikiančių įstaigų vadovai	Darbuotojai kels kvalifikaciją
	3.2.2. Galimybių kelti kvalifikaciją užtikrinimas	Savivaldybės biudžeto ir valstybės biudžeto lėšos	Socialines paslaugas teikiančių įstaigų vadovai	Įstaigų vadovai, organizuodami darbus ir siekdami paslaugų kokybės, sudarys sąlygas darbuotojams dalyvauti mokymuose
	3.3.1. Konsultuoti seniūnijų socialinio darbo organizatorius socialinių paslaugų teikimo klausimais	Nereikės	Savivaldybės administracija, Socialinių paslaugų įstaigų vadovai	Socialiniams darbuotojams pateikiama naujausia informacija apie socialinių paslaugų skyrimą ir teikimą
	3.3.2. Bendradarbiauti su institucijomis, teikiančiomis NVO, labdaros ir paramos fondais modernizuojant ir plečiant socialinių paslaugų infrastruktūrą Utenos rajone	Nereikės	Savivaldybės administracija, socialinių paslaugų įstaigų vadovai	Utenos rajone veikiančioms įstaigoms bus sudarytos sąlygos dalyvauti projektinėje veikloje, modernizuoti ir plėsti socialinių paslaugų infrastruktūrą
4 tikslas, įrašytas Socialinių paslaugų plano I skyriuje				

Užtikrinti tinkamą perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų prieinamumą neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams				
4.1. Plėtoti socialines paslaugas vaikams ir šeimoms	4.1.1. Organizuoti kompleksinės pagalbos teikimą šeimai ir vaikams	ES skirtos projektinės lėšos	Utenos šeimos ir vaiko gerovės centras, NVO, Savivaldybės administracija	Projekto metu išlaikomi bendruomeniniai šeimos namai, Utenos šeimos ir vaiko gerovės centre, Utenos apskrities vyrų krizių cente teikiama psichosocialinė pagalba asmenims, mediacijos paslaugos, išgyvenantiems krizę ar patyrusiems traumuojančius emocinius išgyvenimus. Pozityvios tėvystės mokymai, vaikų priežiūros ir pavėžėjimo paslaugos bus teikiamos asmenims, gaunantiems pozityvios tėvystės mokymų paslaugas, vaikų priežiūros paslaugas 2021 m. kompleksines paslaugas šeimai gautų apie 750 asmenų
4.2. Įgyvendinti institucinės globos perėjimo prie globos bendruomenėje priemonės	4.2.1. Organizuoti socialinę globą (rūpybą) be tėvų globos (rūpybos) likusiems vaikams budinčių, socialinių globėjų šeimose	Savivaldybės biudžeto ir valstybės biudžeto lėšos	Savivaldybės administracija Utenos šeimos ir vaiko gerovės centras	2 budinčių globotojų šeimose socialinę globą gaus ne mažiau kaip 5 vaikai. Bus pasirašoma sutartis dėl paslaugų teikimo ir finansavimo.

	<p>4.2.2. Įgyvendinti socialinių paslaugų prieinamumą vaikų globojančioms šeimoms, globėjams (rūpintojams), tėviams ar besirengiantiems jais tapti asmenims (GIMK) programa.</p>	<p>Valstybės biudžeto lėšos</p>	<p>Utenos šeimos ir vaiko gerovės centras</p>	<p>Paslaugas teiks 5 socialiniai darbuotojai (globos koordinatoriai), 4 socialiniai darbuotojai, atestuoti pagal Globėjų ir tėvių mokymo ir konsultavimo (GIMK) programą, 1 psichologas. Kiekvienas globos koordinatorius teikia pagalbą ne mažiau kaip 30 globojamų vaikų, teikia pagalbą darbuotojams. Parengtos 3 pagrindinių mokymų grupės, 2 specializuotų mokymų grupės, 2 tęstinių mokymų grupės, 5 savipagalbos grupės.</p>
	<p>4.2.3. Veiklą vykdyti 3 bendruomeniniuose vaikų globos namų padaliniuose, pagal bendruomeninio tipo šeimynoms keliamus reikalavimus.</p>	<p>Savivaldybės biudžeto ir valstybės biudžeto lėšos</p>	<p>Savivaldybės administracija Utenos šeimos ir vaiko gerovės centras</p>	<p>Bus tenkinami 17 ugdytinių individualūs poreikiai pagal vaikų poreikius. Asmeniui užtikrinta galimybė gyventi bendruomenėje ir gauti joje specializuotą pagalbą, atitinkančią individualius asmens poreikius: vaikui augti šeimos aplinkoje, bei skatina jų savarankiškumą, visapusišką dalyvavimą bendruomenėje.</p>

	4.2.4. Pagalbos pinigų mokėjimas vaikus globojančioms šeimoms	Savivaldybės biudžeto lėšos	Savivaldybės administracija	Teikiamos socialinės globos paslaugos vaikams, siekiama mažinti globojamų (rūpinamų) vaikų skaičių institucijoje.
	4.2.5. Teikti kompleksinę pagalbą šeimoms, gyvenančioms Utenos rajono savivaldybėje, įgyvendinant projektą „Kompleksinės paslaugos šeimai Utenos rajone“ (bendruomeniniai šeimos namai)	Savivaldybės biudžeto ir ESSFA lėšos	Savivaldybės administracija Utenos šeimos ir vaiko gerovės centras	Paslaugų šeimai organizavimas ir koordinavimas: psichosocialinės paslaugos – gavėjai 200 asmenų; Pozityvios tėvystės mokymai – gavėjai 112 asmenų; Mediacija – 111 asmenų. Vaikų priežiūros paslaugos – 30 asmenų.
	4.2.6. Informuoti visuomenę apie įvaikinimą, globą (rūpybą), skatinant prisidėti prie stacionarios vaikų globos mažinimo	Valstybės biudžeto lėšos	Savivaldybės administracija, Utenos šeimos ir vaiko gerovės centras	Vaikų globėjams (rūpintojams) organizuojamos konsultacijos ir mokymai, suteikiant žinių ir kompetencijų, reikalingų auginant globojamus (rūpinamus) ir įvaikintus vaikus

Šaltinis. Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyriaus, socialines paslaugas teikiančių įstaigų duomenys.

11. Regioninių socialinių paslaugų poreikis 2021 m.

18 lentelė

Regioninių socialinių paslaugų poreikis

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes	Socialinės globos įstaiga	Mastas (vietų sk.)
1	2	3	4
1.	Ilgalaikė socialinė globa	Aknystos socialinės globos namai Zarasų socialinės globos namai Visagino socialinės globos namai Nijolės Genytės socialinės globos namai	8 8 1 1

		Strūnos socialinės globos namai	1
		Jasiuliškių socialinės globos namai	1
		Senjorų socialinės globos namai	1
		Skemų socialinės globos namai	1
		Obelių socialinių paslaugų namai	1
		Socialinės globos centras „Vija“	1
		VšĮ „Giraitės namai“	1
		VšĮ „Senevita“	3
		VšĮ Skuodo globos namai	1
		BĮ Vilniaus miesto kompleksinių paslaugų centras „Šeimos slėnis“	1
2.	Trumpalaikė socialinė globa	Zarasų socialinės globos namai	1
		VšĮ Lietuvos reabilitacijos ir slaugos centras	1

Šaltinis. Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyriaus duomenys

IV SKYRIUS FINANSAVIMO PLANAS

12. Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai

19 lentelė

Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai	Pagal faktines išlaidas, tūkst. Eur	Pagal planines išlaidas, tūkst. Eur
		praėję metai	einamieji metai
1.	Savivaldybės biudžeto išlaidos socialinėms paslaugoms, tūkst. Eur	2033,9	2150,7
1.1.	Palyginti su bendru savivaldybės biudžetu, proc.	4,0	5,0
2.	LR valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos, tūkst. Eur	1262,2	1162,4
	iš jų:		
2.1.	Socialinę riziką patiriančių šeimų socialinei priežiūrai organizuoti	360,2	372,4
2.2.	asmenų su sunkia negalia socialinei globai organizuoti	723,4	605,0
2.3.	vaikų globos (rūpybos) išmokoms	178,6	185,0
3.	ES struktūrinių fondų lėšos, tūkst. Eur	106,7	169,3
4.	Asmenų mokėjimai už socialines paslaugas	123,3	135,0
5.	Kitos lėšos, tūkst. Eur (įstaigų, perimtų iš apskričių, finansavimui)	73,0	73,7

Šaltinis. Finansų skyriaus, Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyriaus duomenys

12.1. Socialinių paslaugų finansavimo šaltinių įvertinimas

2020 m. savivaldybės biudžeto planinės išlaidos socialinėms paslaugoms (be valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų ir specialiųjų lėšų), lyginant su 2020 m. išlaidomis, didėja 116,8 tūkst. Eur. Numatyta daugiau lėšų socialinėms paslaugoms finansuoti iš savivaldybės.

13. Socialinių paslaugų finansavimo iš savivaldybės biudžeto būdai

20 lentelė

Eil. Nr.	Išlaidų paskirtis	Išlaidos, tūkst. Eur	
		2020 m. (faktas)	2021 m. (planas)
1.	Savivaldybės biudžeto išlaidos, iš viso:	46126,6	42856,8
2.	Savivaldybės biudžeto išlaidos socialinėms paslaugoms (be išlaidų iš valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų, vaiko globos (rūpybos) išmokų, asmenų mokėjimo už socialines paslaugas lėšų, investicinių lėšų ir pan.), iš viso (2.1+2.2+2.3+2.4). iš jų:	2033,9	2150,7
2.1.	teikiamoms savivaldybių socialinių paslaugų įstaigose	1438,4	1419,9
2.2.	teikiamoms valstybės socialinių paslaugų įstaigose	241,2	240,0
2.3.	teikiamoms nevyriausybinėms organizacijoms, privačiose socialinių paslaugų įstaigose, šeimynose	219,4	344,2
2.4.	vykdant socialinių paslaugų programas, iš viso:	134,9	146,6
2.4.1.	pagalbos pinigai šeimoms, globojančioms vaikams	44,9	56,6
2.4.2.	socialinių paslaugų plėtros ir kokybės gerinimo programos įgyvendinimas	90	90

Šaltinis. Finansų skyriaus, Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyriaus, Socialinių paslaugų centro duomenys

14. Lėšos, reikalingos žmogiškųjų išteklių plėtrai

Socialines paslaugas teikiančiose įstaigose yra numatytos lėšos darbuotojų kvalifikacijai kelti. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2016 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. A1-107 „Dėl specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams socialinei priežiūrai socialinės rizikos šeimoms teikti skyrimo socialinių darbuotojų, teikiančių socialinę priežiūrą socialinės rizikos šeimoms, supervizijoms ir iš dalies profesinės kompetencijos tobulinimui 2021 metais finansuoti“ numatyta socialiniams darbuotojams, teikiančioms socialinę priežiūrą riziką patiriančioms šeimoms, iš savivaldybės skirtų specialiųjų tikslinių dotacijų finansuoti supervizijas ir iš dalies – profesinės kompetencijos tobulinimą. Utenos rajono socialinių paslaugų centrui 2021 m. skirta 9,0 tūkst. Eur. Vienas iš svarbiausių veiksnių, nuo kurių priklauso teikiamų socialinių paslaugų kokybė, yra paslaugų teikėjų profesionalumas, kvalifikacijos lygis, todėl labai svarbu, kad socialinį darbą dirbantys asmenys turėtų galimybę nemokamai kelti savo kvalifikaciją įvairiuose mokymuose, taip pat jiems būtų apmokamos kelionės ir komandiruotės išlaidos.

Augant pageidaujančių gauti socialines paslaugas ir siekiant apsaugoti labiausiai pažeidžiamą visuomenės dalį, lėšos socialinėms paslaugoms teikti bei socialinių darbuotojų etatams finansuoti turėtų būti didinamos. Siekiant efektyvesnio socialinių paslaugų organizavimo, būtina investuoti į socialinių darbuotojų kvalifikacijos kėlimą. Kelti socialinių darbuotojų ir jų padėjėjų profesinę kvalifikaciją, pasinaudojant metodinių centrų organizuojamų mokymų galimybėmis. 2021 m. lėšos darbuotojų kvalifikacijai kelti bus skiriamos atsižvelgiant į finansines galimybes

15. Savivaldybės finansinių galimybių palyginimas su numatytais priemonių finansavimu

2021 m. Utenos rajono savivaldybės administracijos Socialinės apsaugos plėtojimo programoje numatytos priemonės bus finansuojamos iš savivaldybės ir valstybės biudžeto. Iš Utenos rajono savivaldybės biudžeto 2021 m. socialinėms paslaugoms numatoma skirti 2150,7 tūkst. Eur (2020 m. tam buvo skirta 2033,9 tūkst. Eur).

Siekiant tenkinti klientų poreikius, plėtojamos pigesnės socialinės paslaugos, vietoj ilgalaikės socialinės globos teikiamos alternatyvios socialinės paslaugos asmenų namuose, į socialinių paslaugų teikimą skatinamos įsitraukti nevyriausybinės organizacijos, finansuojamos jų socialinių paslaugų teikimo programos ir kt.

15.1. Savivaldybės organizuojamų socialinių paslaugų įvertinimas

Savivaldybės organizuojamų socialinių paslaugų įvertinimas lyginant su ankstesniais metais, savivaldybės gyventojų poreikiai socialinėms paslaugoms tenkinami geriau, teikiamos kokybiškesnės socialinės paslaugos, išaugo paslaugų įvairovė. Utenos rajono savivaldybėje kuriamas gyventojų poreikius atitinkantis socialinių paslaugų tinklas, siekiama paslaugas organizuoti visų socialinių grupių asmenims. Socialinių paslaugų tinklo plėtra orientuota į socialinių paslaugų teikimą bendruomenėje ir šeimoje, užtikrinamas jau teikiamų socialinių paslaugų tęstinumas. Sukurta globėjų (rūpintojų) paieškos sistema, teikiama pagalba globėjams (rūpintojams), budintiems globotojams, itėvams ar besirengiantiems jais tapti, palaipsniui pereinama nuo institucinės vaiko globos prie socialinės globos šeimoje. Paslaugos tėvų globos netekusiems vaikams teikiamos bendruomeniniuose vaikų globos namuose, plečiamas jų tinklas. Teikiama apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose paslauga sulaukusiems pilnametystės asmenims, kuriems buvo teikta institucinė vaiko globa (iki 21 metų). Stiprinamas socialinis darbas su socialinę riziką patiriančiomis šeimomis ir jose augančiais vaikais. Teikiamos socialinės priežiūros paslaugos Krizių centre vaikams, kuriems nustatyta laikinoji priežiūra ir jų teisėtiems atstovams pagal įstatymą, socialinės riziką patiriančioms šeimoms, turinčioms vaikų ir kitiems socialinę riziką patiriantiems asmenims. Užtikrinama Vaikų dienos centrų veikla. 2021 metais toliau bus skiriamas didelis dėmesys teikiamoms socialinės priežiūros paslaugoms ir jų kokybei: šios paslaugos sudaro galimybę neįgaliems asmenims kuo ilgiau gyventi savoje aplinkoje.

Atlikus duomenų analizę ir įvertinus Savivaldybės galimybes teikti socialines paslaugas, atsižvelgiant į surinktą informaciją iš Savivaldybės pavaldumo socialinių paslaugų įstaigų bei NVO, nepatenkinamas šių paslaugų poreikis: apgyvendinimo apsaugotame būste paslaugos, trūksta pagalbos į namus, trumpalaikės socialinės globos paslaugų, nėra grupinio gyvenimo namų. Trūksta paslaugų jaunimui. Labai mažai paslaugų teikiama vaikams su negalia ir jų šeimoms, tačiau kad atsiradus tokių paslaugų poreikiui, savivaldybė ieškotų galimybių teikti jiems socialines paslaugas.

Pažymėtina, jog į socialinių paslaugų teikimą vis aktyviau įsitraukia ir rajone veikiančios nevyriausybinės organizacijos, tačiau organizacijų iniciatyvos dar labai trūksta kaimiškose rajono vietovėse. Šiuo metu kaimo ir mažų miestelių gyventojai turi mažiau galimybių gauti reikiamas socialines paslaugas, šiose vietovėse trūksta įvairesnių visų socialinių grupių poreikius atitinkančių socialinių paslaugų. Paslaugų teikimui savivaldybei trūksta lėšų, nevyriausybiniam sektoriuje naujos socialinių paslaugų rūšys taip pat menkai plėtojamos.

Atsižvelgiant į finansines savivaldybės galimybes ir į kasmet didėjančią socialinių paslaugų

poreikį, tikslinga ieškoti pigesnių socialinių paslaugų. Viena iš socialinių paslaugų užtikrinimo krypčių yra socialinės paslaugos asmens namuose, tai pagalbos į namus paslaugos, integralios pagalbos paslaugos neįgaliesiems ir jų artimiesiems. Tai perspektyvi veiklos plėtros sritis, nes pirmiausiai ekonomiškai palanki ir psichologiškai priimtinausia klientui bei labiausiai individualizuota, o tai reiškia, kad teikiama socialinių paslaugų kokybė yra optimali.

Socialinių paslaugų kokybės vertinimas. Įgyvendinant Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo 13 straipsnio 6 dalį, Utenos rajono savivaldybė kontroliuoja jos teritorijoje teikiamų bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybę, akredituoja socialinių paslaugų įstaigų teikiamą socialinę priežiūrą. Vadovaujantis Socialinės priežiūros akreditavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2020 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. A1-622 „Dėl socialinės priežiūros akreditavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ Utenos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2020 m. lapkričio 5 d. įsakymu Nr. AĮ-1256 patvirtinta Įstaigų teikiamos akredituotos socialinės priežiūros kokybės kontrolės Utenos rajono savivaldybėje tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas). Tvarkos apraše numatyta, kad akredituotos socialinės priežiūros kokybės Įstaigos lygmeniu vertinimas atliekamas ne rečiau kaip kartą per metus. Akredituotos socialinės priežiūros kokybę Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyrius vertina, atlikdamas Įstaigos planinius ir neplaninius vertinimus paslaugų teikimo vietoje ir/ar nuotoliniu būdu. Akredituotos socialinės priežiūros kokybės kontrolės tikslas – užtikrinti ir gerinti Įstaigos teikiamų socialinės priežiūros kokybę bei formuoti bendrą keliamų reikalavimų taikymo praktiką savivaldybėje.

V SKYRIUS PLĖTROS VIZIJA IR PROGNOZĖ

16. Socialinių paslaugų plėtros vizija

Socialinių paslaugų plėtros vizija – kurti gyventojų poreikius atitinkančią socialinių paslaugų sistemą, prioritetą teikti socialinėms paslaugoms, teikiamoms bendruomenėje ir šeimose, užtikrinti reikiamų socialinių paslaugų teikimo tęstinumą ir socialinių paslaugų rūšių plėtrą, įtraukiant nevyriausybinės organizacijas ir privačias įstaigas, teikiant socialines paslaugas sudaryti sąlygas gyventojams išsaugoti žmogiškąjį orumą ir patenkinti jų žmogiškuosius poreikius.

17. Prognozuojamos socialinės paslaugos

Teikiant socialines paslaugas bus orientuojamasi į prioritetines socialinių paslaugų gavėjų grupes: neįgaliuosius asmenis, senyvo amžiaus asmenis, socialinę riziką patiriančius vaikus bei jų šeimas, be tėvų globos likusius vaikus. Šioms gavėjų grupėms plėtojant paslaugas ypatingas dėmesys bus skiriamas nestacionarių socialinių paslaugų teikimui. Nestacionarios socialinės paslaugos tiek ekonominiu, tiek socialiniu požiūriu kur kas efektyvesnės nei stacionarių socialinių paslaugų įstaigų teikiamos globos paslaugos.

Per ateinančius 3 metus Utenos rajono savivaldybėje prognozuojamos (plečiamos) šios socialinės paslaugos:

bendrosios socialinės paslaugos:

- skatinti nevyriausybinės organizacijas teikti pagalbą neįgaliems, senyvo amžiaus žmonėms bei asmenims, patiriantiems socialinę riziką;
- plėtoti transporto organizavimo paslaugos teikimą;
- asmeninio asistento paslaugų plėtra;

Socialinės priežiūros paslaugos:

- inicijuoti apsaugoto būsto paslaugų teikimą;
- užtikrinti savarankiško gyvenimo namų paslaugų teikimą;
- plėtoti pagalbos į namus paslaugas suaugusiems asmenims su negalia;
- užtikrinti laikino atokvėpio paslaugų poreikio tenkinimą.

Socialinės globos paslaugos:

- plėtoti dienos socialinės globos paslaugas neįgaliems vaikams tiek namuose, tiek institucijoje;
- užtikrinti trumpalaikės ir ilgalaikės socialinės globos paslaugų teikimą negalią turintiems vaikams;
- plėtoti trumpalaikės socialinės globos (atokvėpio) paslaugų teikimą;
- plėsti trumpalaikės socialinės globos teikimą Globos centre, vykdant vaikų, likusių be tėvų globos, priežiūrą budinčių globotojų šeimose;
- užtikrinti dienos socialinę globą ir socialinę priežiūrą įstaigoje senyvo amžiaus asmenims ir jų šeimoms.

2021 m. bus siekiama užtikrinti, kad socialinės paslaugos Savivaldybėje būtų teikiamos efektyviai, tenkinant būtinus asmens poreikius, asmenys bus skatinami spręsti socialines problemas bendruomenėje. Būtina skatinti socialinio sektoriaus objektų (socialinių paslaugų, sveikatos priežiūros, mokymo, švietimo ir kitų įstaigų, nevyriausybinų organizacijų) glaudų bendradarbiavimą.

18. Savivaldybės biudžeto augimo perspektyva ir numatomas pokytis

Utenos rajono savivaldybės tarybos patvirtintas 2021 m. Utenos rajono savivaldybės biudžetas sudaro 42856,8 tūkst. Eur. Socialinės apsaugos plėtojimui bus skirta 10 proc., daugiau, negu buvo skirta 2020 metais. Socialines paslaugas teikiančių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimui numatoma skirti 1527,8 tūkst. Eur (2020 m. skirta 177,5 tūkst. Eur).

Socialinių paslaugų plėtrai ir kokybei užtikrinti būtinas socialinių darbuotojų skaičiaus ir jų darbo užmokesčio augimas, šių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas bei lėšų, skiriamų socialinėms paslaugoms, jų plėtrai bei naujų socialinių paslaugų, socialinio darbo formų rajone atsiradimui, didinimas. Priemonių, susijusių su pertvarka Lietuvoje vaikų globos ir neįgaliųjų sistemoje, vykdymas vadovaujantis teisės aktais bei atsižvelgiant į rekomendacijas savivaldybėms. Esant socialinių paslaugų finansavimo didinimo poreikiui, finansavimo šaltinis turėtų būti nepanaudotos savivaldybės biudžeto lėšos piniginei socialinei paramai skaičiuoti ir mokėti.

Prognozuojama, kad socialinėms paslaugoms finansuoti skiriamos lėšos turėtų augti kasmet apie 5 procentus.

19. Išteklių prognozė ateinantiems 3 metams

Asmenims su sunkia negalia lėšos iš Valstybės biudžeto planuojamos kasmet, pagal nustatytą metodiką. Socialinių paslaugų plėtra, atsižvelgiant į Savivaldybės biudžetą, yra ribojama, didesnę dėmesį reikia skirti bendruomeninių paslaugų plėtrai.

Reikalingi materialiniai, finansiniai, žmogiškieji ištekliai ir politiniai sprendimai, norint teikti savivaldybės gyventojų poreikius atitinkančias ir kokybiškas socialines paslaugas:

- reikalingos papildomos lėšos dirbančių socialinių darbuotojų ir jų padėjėjų darbo užmokesčiui ir kvalifikacijai kelti;
- didėja institucijose teikiamų ilgalaikės socialinės globos paslaugų kainos, daugėja paslaugų gavėjų, todėl didėja išlaidos;
- globos paslaugų teikimo tėvų globos netekusiems vaikams išlaidos bus finansuojamos iš Savivaldybės biudžeto lėšų, reikalingi finansiniai ir žmogiškieji ištekliai ieškant profesionalių budinčių globotojų.

20. Siūlomos plėsti regioninės socialinės paslaugos, jų rūšys ir prognozuojamas mastas

21 lentelė

Socialinių paslaugų rūšys (nurodomos pagal žmonių socialines grupes)	Mastas (vietų skaičius)
--	-----------------------------------

Paslaugos vaikams su sunkia negalia institucijoje	Pagal poreikį
Paslaugos senyvo amžiaus asmenims namuose ir bendruomenėje	Pagal poreikį
Paslaugos vaikams, turintiems elgesio ir emocijų sutrikimų ar sunkumų	Pagal poreikį
Pagalba globėjams (rūpintojams) ir įtėviams, jų konsultavimas	Pagal poreikį

VI SKYRIUS PLANO ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪRA

21. Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūros vykdytojai

Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūrą vykdo biudžetinių socialines paslaugas teikiančių įstaigų vadovai, perkamų socialinių paslaugų teikėjai ir Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyrius pagal kuruojamą sritį.

22. Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūros etapai ir įvertinimo rezultatai

Savivaldybės interneto svetainėje pateikiamas plano projektas, savivaldybės gyventojams sudaromos sąlygos pareikšti nuomonę ir vertinti socialinių paslaugų teikimą, teikti pasiūlymus dėl socialinių paslaugų efektyvumo. Taip pat svetainėje yra skelbiama informacija apie socialinių paslaugų įstaigas, organizacijas, teikiamų paslaugų kainas, socialinių paslaugų gavimo tvarką.

Socialinių paslaugų planas bus vertinamas baigiantis kalendoriniams metams, atsižvelgiant į vykdomą Utenos rajono savivaldybės biudžetą. Plano vertinimo rezultatai aptariami su socialinių paslaugų įstaigų vadovais, savivaldybės administracijos atstovais bei asmenimis, atsakingais už plano vertinimą, rengimą ir priežiūrą. Vertinama plano įgyvendinimo eiga, aptariamose iškilusios kliūtys, atsiradusios siekiant numatytų tikslų bei uždavinių, ieškoma galimų alternatyvių sprendimų.

23. Pasiektų rezultatų, tikslų ir uždavinių analizė, numatytų vykdyti priemonių efektyvumas

Siekiant užtikrinti sėkmingą socialinių paslaugų teikimą, numatomi šie uždaviniai:

- visas teikiamas paslaugas registruoti SPIS (socialinės paramos informacinė sistema) programoje;
- socialines paslaugas teikiančių įstaigų vadovams organizuoti socialinių paslaugų plano įgyvendinimo aptarimą;
- kelti darbuotojų kvalifikaciją ir didinti žmogiškuosius išteklius, siekiant gerinti klientų aptarnavimo kokybę;
- bendradarbiauti su socialinių paslaugų įstaigų vadovais bei darbuotojais, seniūnijų socialiniais darbuotojais, tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriumi, nevyriausybinių organizacijų atstovais.

Ar efektyviai vykdomos numatytos priemonės, bus sprendžiama pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamus socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijus.

Socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo rodikliai

	Socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo rodikliai	2020 m.	2021 m.
1.	Savivaldybės biudžeto išlaidos per metus socialinėms paslaugoms, tenkančios vienam savivaldybės gyventojui	52	58
2.	Valstybės skirtų dotacijų santykis su savivaldybės biudžeto lėšomis, skiriamomis socialinėms paslaugoms, proc.	62	54
3.	Vietų skaičiaus stacionariose socialinių paslaugų įstaigose santykis su vietų skaičiumi (maksimaliu lankytojų skaičiumi per dieną) nestacionariose socialinių paslaugų įstaigose (laikino gyvenimo namuose, dienos socialinės globos centruose, savarankiško gyvenimo namuose, socialinės priežiūros centruose).	0,4	1,2
4.	Socialinių paslaugų (įskaitant bendrąsias socialines paslaugas) gavėjų skaičiaus santykis su bendru savivaldybės gyventojų skaičiumi, proc.	15,8	21,29
5.	Socialinės globos ir socialinės priežiūros gavėjų skaičiaus santykis su bendru savivaldybės gyventojų skaičiumi, proc.	4,0	3,8
6.	Regioninių socialinių paslaugų gavėjų skaičiaus santykis su kitų socialinių paslaugų (išskyrus bendrąsias socialines paslaugas) gavėjais.	0,1	0,1
7.	Socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius savivaldybėje, tenkantis 10 tūkst. savivaldybės gyventojų.	63	69,3
8.	Socialinių paslaugų poreikio patenkinimo procentas (asmenų (šeimų), kuriems patenkintas socialinių paslaugų poreikis, santykis su asmenų (šeimų) skaičiumi, kuriems įvertintas socialinių paslaugų poreikis).	93	96